

ዘይቦታ (አለቃ) : ዘተደባበ ግርግር

ገብረ መርዳዊ ሰገደ በጊዜ ሕግ
ለምስል ዘወርት ድገረ ቆመ በትድግሁ ፤
እስመ እንዘ ልሕነት ነዮሙ አጻብሊሁ
ዘእብን እግሩ ወዘብርት ሐቃሁ ፤
ወእብን ደጃ ሥጋሁ
ዘእንበለ እድ ተበትከ እምእድባረ ሊዮብ ከናፍሪሁ ።
ቅዱሳንሂ አገወ ሥጋ ሕዋሳቲሁ
እመ በፍናት ተራከቡ በበይናቲህሙ ይትለምጉ ፤
እስመ ለረቢ ትጉህ ሥጋ ዚአሁ
በሰፂመ እግር ያገብለ ይሁዳ ደጃ ሥጋሁ ።

ትርጉም

ገብረ መርዳዊ በሀገሙ ጊዜ
በፊቱ ከቆመ በሁዋላ ለወርት ምስል ሰገደ ፤
እጣተኛ ሸህላ ሲሆኑ
እግሩ የድንጋይ (ምስል) ነውና ፤ ወገቡም የብረት (ምስል)
ነውና ፤
የሱጋ ሀገም /ድንጋይም
ከኢዮብ ተራሮች /ከንፈሮቹ ያለ እጅ ተፈንቅሏልና ።
የተመረጡ የሱጋ ወንድሞቹ/ ሰውነቶቹም
በመንገድ በተገናኙ ጊዜ እርስ በራሳቸው እጅ ይነሳሳሉ ፤
ትጉ መምህር /ሰጋውን
የሱጋ በሽታ /ይሁዳ እግርን በመሳም ያስይዘዋልና ።

ናቡከደነጾር ለወርት ምስል እንደሰገደና « ራሱ የወርት ደረቱ
የብር ፤ ወገቡ የናስ ፤ ጭንፍ ጭንፍ የብረት የሆነ ምስልን ከተራራ
የወረደ ድንጋይ ሲቀጠቅጠው » እንዳየ ገብረ ክርስቶስ ለወርት
ምስል ሰገደ ግለትም ፤ ከሙሽሪ ቤቱ ወጥቶ ሲመገን በያዘው ደጃ
ሰጋ አካሉ ሁሉ ተለጠ ፤ ፈራረሰ ፤ ተቆራረጠ ግለት ነው ።

በዚህም ላይ ይሁዳ እግሩን በመሳም ምልክትነት ክርስቶስን
እንዳስያዘውና ድንገት በመንገድ የተገናኙ ሰዎች ሰላምታ እንደሚ
ሰጣቡ የገብረ ክርስቶስ ሰውነት በደጃ የተለወጠና እግሩንም ደጃው
ያሳበጠው ገና በጉዞ ላይ ሳለ ነው ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ገብረ ክርስቶስ (ገብረ መርዳዊ) የቀስጥንጥንያ ንጉስ የቀዳ
ደስዮስና የንግስት መርኬሃ ልጅ ነው ፤ ይሁን እንጂ ልጅ አጥተው
ሲኖሩ በብዙ ምና ፀሎት ያገኙት ወላጆቹ የእግዚአብሄር ሰዎች
ከመሆናቸው የተነሳ ልጃቸው ገብረ ክርስቶስ «ምንት ይበቁዎ ለሰ
ብለ ለእመ ኩሉ ዓለመ ረብሐ ፤ ወንፍሶ ሀጉለ ። (ሰውን ምን ይጠ
ቅመዋል አለምን ሁሉ ቢገዛና ነፍሱን ቢያጠፋ) » በሚለው በክር
ስቶስ ቃል ተመርቶ የአባቱን መንግስት እንደተደፍ ቆጠረው ፤
የክርስቶስንም መንግስት ሽቶ ክርስቶስን ለመከተል ቁርጥ አሳብ
አደረገ ። ገብረ ክርስቶስ በዚህ ቁርጥ አሳብ ላይ ሳለ አባቱ ያለ
ፈቃዱ አቻውን የርምን ንጉስ ልጅ አጋባው ። እርሱን መሸራው
ንና ሙሽራይቱን ስርአተ ጋብቻ ያደርሱ ብለው ሚዚዎች እሚ
ጉላ አገቧቸው ። በዚህ ጊዜ ከሙሽራይቱ ጋር ሳይተኛ የአለመን
ከንቱነትና የምናኔውን ነገር በመግለጥ ሙሽራይቱን በቃል ቢዳን
አግላትና « እህቱ ሆይ እኔ ለሰማያዊው ሙሽራ አጭቅለሁ ፤ እን
ኛም ራስሽን ለርሱው አስገኝቶ» ብሎ እድምተኞቹ ሁሉ በውድ
ትት እንደተኙ ፤ ራሷን ስሟትና ተሰናብቷት በሌሊት ከሜጉላ
ቤት ወጥቶ መነሳ ።

በለዚህም ሙሽራይቱ «እኔን ለማን ትተወኛለሁ» እያለች ስታለቅስ አደረች ። ሲነጋም ሙሽራይቱ ብትጠየቅ «ራሴን ስምኝና ተሰናብቶኝ በሌሊት ወጥቶ ሄደ ፤ የሄደበትን ግን አላወቅም» አለች ።

እርሱ ግን ከነጋዴዎች ጋር ባህር ተሻግሮ አንድ አመት ያህል ተጉዞ አርማንያ ደረሰ ። በዚያም አገር የቅድስት ማርያም ቤተ ክርስቲያን በለነበረች ፤ በዚያች ቤተ ክርስቲያን ቅጥር ተጠግቶ ራሱን ከነጻያን አስቆጥሮ (እንደችግረኞች ሆኖ) በምና በፀሎት አምስት አመት ተቀመጠ ። ወላጆቹ ለነጻያን የሚግፀውት ብዙ ገንዘብ አስይዘው ከላካቸው አምስት መቶ ፈላጊዎች ሁለቱ እርሱ ከነበረባት ቤተ ክርስቲያን ደርሰው ለነጻያን ሲመፀውቱ የወላጆቹን ገንዘብ አብሮ በመመፈወት ራሱን ነጻይ በላደረገ ፈላጊዎች ሳያገኙት ተመልሰዋል ።

ከዚህ በሁዋላ ቅድስት ማርያም ለአንዱ ቄስ በህልም ታየችውና ያን በውጭ ወድቆ የሚኖረውን የእግዚአብሔርን ሰው ወደ ወ ስጥ አስገባው አለችው ። ካሁኑም ወደ ቤተ ክርስቲያን ወ ስጥ ካስገባው በሁዋላ በማርያም ስእል ስር «እየሰገደ ፤ እመቤቱ ለምን ደብቄን ገለጥ ሽብኝ» ብሎ ሌሊት ወጥቶ ሄደና በወላጆቹ ደጃፍ ወድቆ ተጋድሎ ውን ቀጠለ ። አስራ አምስት አራት በዚያው ሲኖር ሰውነቱ በህግ ቆስሎ ስለነበር እርሱ መሆኑን ያወቀው የለም ። በለዚህም የወላጆቹ አገልጋዮች «ይህን ክርፋታም ከዚህ ማን ባነሳልን ግማቱ ገደለን» በማለት ተራሮ እንዲሄድላቸው የምግብ እጣቢውን ያፈሱበትና አጥንቱን ይጥሉበት ጀመር ። ወሾቱም አጥንቱን ሲሉ በላዩ ላይ እየተናከሱ ይረፉረፉበት ነበር ።

በዚህ የተነሳ «ፈጣሪዬ ሆይ! በአባቴ ቤተሰቦች ፍጻሜ እንዳላበዛባቸው ነፍሴን ከስጋዬ ለይና ወደአንተ ጥራኝ» እያለ ይፀልይ ጀመር ። በለዚህም ከዚህ አለም በምት ተለየ ። በወሃል እጁ ተጨብጦ የተገኘው ፅሁፍ ቢነበብ «እኔ የቲዎድሮስቶስና የመርኬዛልጅ ገብረ ክርስቶስ ነኝ» የሚል ስለሆነ ወላጆቹ በግንባራቸው እየተከሰከሱ አለቀሱለት ። በረከቱን የሚሹት ህዝቡም አስከሬኑን ወደ መቃብር አላስሄደው ብለው ነበር ። ብርሃንም በመቃብሩ ላይ እንደ ቀስተ ደመና ተተክለበት ይባላል (ሰንክ. ጥቅምት 14) ።

ናብከደነዖር በሌሊት ተኝቶ ሳለ ራሱ የወርቅ ፤ ደረቱና አንገቱ የብር ፤ አንድ እግሩ የሸክላ ፤ አንድ እግሩ የብረት የሆነ ትልቅ ምስል በፊቱ ቆሞ እርሱ እርሱን ሲመለከተውና እርሱም እርሱን ሲመለከት ፤ ታላቅ ድንጋይ ከረዥም ተራራ የሰው እጅ ሳይነካው ወርዶ ቀጥቅሞ ሲያጠፋውና ተመልሶ ተራራ ሲያህል ያንንም ነፋስ ሲያጠፋው በህልሙ አይቷል (ዳን. 2 ፡ 1—49) ።

ከዘመድ ተለይተውና ከእገር ወጥተው ፤ ዳዋ ጥሰው ፤ ጤዛ ልሰው ፤ ድንጋይ ተንተርሰው ፤ ሌጦ ለብሰው ፤ የሌሊት ጭንቅና የአራዊትን ግርማ የፀሀይን ቃጠሎ ታግሰው ፤ በዱርና በዋሻ የሚኖሩ ወናኞች ሰዎች ቅዱሳን ይባላሉ ። እነርሱም በመንገድ ሲገናኙ እንዲያው አይተላለፉም ። ንፈሳዊ ሰላምታን ተሰጣጥተውና አምላካቸውን እውስጣቸው ይሄዳሉ ። ቅዱሳን ማለት ልዩዎች ፤ ምስጥኖች ፤ ንፁሆች ማለት ነው ።

ኢየሱስ በዚህ አለም ሰው ሆኖ ሲመላለስ አስራ ሁለት ተከታዮች ሰዎችን በቅድሚያ ሠርጧል ። ከአስራ ሁለቱም አንዱ ይሁዳ ነው ። ኢየሱስ የማህበሩን ገንዘብ ያዥ እድርጎት ነበር። ማርያም እንተ እፍረት ኢየሱስን የከበረ ሽቶ በቀባቸው ጊዜ «አየ ጉድ! ምን ያህል ሽቶ አበላሽች! ብዙ ገንዘብ ያወጣ ነበር!» ብሎ ተቆረቆረ ። በለዚህም ኢየሱስን በአይሁድ ለማስያዝ በገንዘብ ተገዛ ፤ እርሱ በተማሪ ደንብ እግሩን የሚሳመው ኢየሱስ መሆኑን ምልክት በማድረግ አሳልፎ ሰጣቸው (ማቴ. 26 ፡ 14—25) ።

24 መወድስ

ከገብረ ጳድት (መሪታ ፡ ዘፍቼ ጊዮርጊስ)

ለእመ ሐተታ ሐተትነ ጠበብተ ሐተታ
አልቦ በምድር ዘይትአመን እስከናሁ ፤
እመ ኮነ ወልደ ወዘመደ ሥጋ ከማሁ
ወደቂቀ እም ለእመ ኮነ
ቃዩል አምጣነ ቀተሎ ለአቤል እጉሁ ፤

አቤሌሎምኒ ለአምናን

ወቀዳማዊ ሶርሶር ለሰናከሬም አቡሁ ።

ለሰብእስ ዘይጌይሶ ዘኢተዘምደ ምስሌሁ፤

ኢላጦስ ዘኢተዘምደ እንዘይትራግራግ ላዕሌሁ

ለዝንቱ ምሳሌየ ወይን ከመ ይቅስሙ ፍሬሁ

አምጣን ለወልድ ናላዩ ዘሉ ተተልዎ አዝማዲሁ ።

ትርጉም

የምርምር ጥበቦች ምርምርን ብንመረምር

እስከ አሁን ድረስ በምድር የሚመታን የለም፤

ልጅም ቢሆን እንዲሁም የስጋ ዘመድ ቢሆን

የእናት ልጅም ቢሆን

ቃየል ወንድሙ አቤልን ገድሎታልና፤

አቤሌሎምም አምናንን ገድሎታልና

የቀደመ ሶርሶርም አባቱ ሰናከሬምን ገድሎታልና ።

ለሰውስ የሚሻለው ከርሱ ጋር ያልተዛመደው ነው፤

ያልተዛመደው ኢላጦስ በርሱ ላይ ሲራራ፤

የዚህ ምሳሌየ/ የወይን ፍሬን ይለቅሙ ዘንድ

ዘመዶቹ የሁሉ ጠባቂ ወልድን ገድለውታልና ።

ምስጢር

ልጅም ዘመድም፤ ወንድምም ቢሆን በዚህ አለም ላይ የሚ
ታመን የለም ። ይህንንም ለመረዳት ቃየል ታናሽ ወንድሙ አቤ
ልን ገድሎታል፤ አቤሌሎምም ወንድሙን አምናንን፤ ሶርሶርም
አባቱን ሰናከሬምን ገድለዋል ።

ባለቅኔው ከዘመድ ባእድ መብለጠንና ዘመድ አለመታመኑን
አመልክተው የማይዘመደው ኢላጦስ ሲራራለት የእናቱ የድንግል
ግርያም ወገኖች (ዘመዶች) አይሁድ ክርስቶስን ስቅለውታልና
ከዘመድ ባእድ ይሻላል ይላሉ ።

አቤልና ቃየል ከአዳምና ከሄዋን የተወለዱ ወንድማማቾች
ናቸው ። እግዚአብሄር የቃየል መስዋእት ባለመበጀቱ ሳይቀበል
ለት የአቤልን መስዋእት ስለበጀ ተቀበለለት ። ስለዚህም ቃየል
ተናደደ ።

በዘመናቸው ባእድ ሰዎች ስለሌሉ፤ የአቤልን መንትያ ቃየል፤
የቃየልን መንትያ አቤል እንዲያገቡ በአዳም ተወሰነ ። የቃየል
መንትያ መልክ መልካም ስትሆን የአቤል መንትያ መልክ ጥፋ
ነበረችና ቃየል በውሳኔው አልተስማማም፤ በጣም ተቆጣ፤ አቤል
ንም ተበቀለው ። «ወንድሜ አቤል፤ ፍውሃ ጠጥተን እንምጣ» በማ
ለት አታለለው ። እርሱ በቅድሚያ ጠጣና አቤል በሁዋላ ተጎንብሶ
ውሃ ሲጠጣ በድንጋይ መትቶ ገደለው (ዘፍጥ. 4፡3—15) ።

አቤሌሎምና አምናን በእናት አንድ ሳይሆኑ ከዳዊት የተወ
ለዱ ወንድማማቾች ናቸው ። አምናን አባቱ ዳዊት ከአቤሌሎም
እናት የወለዳትን እህቱን ትእማርን ባዝሙት መንፈስ ወደዳት፤
ከብረ ድንግልናዋንም ከማጥፋት ደረሰ ። በሁዋላ አቤሌሎም ተናደ
ደና የልቡን በልቡ አድርጎ፤ አምናንን የሚበቀልበትን አመቺ
ጊዜና ምክንያት ፈለገ ። ስለዚህም ለበጎች ጠጉር ሽለታ በአል
ድግስ ይገሰና አባቱ ዳዊት ከእነልጆቹ በግብዣው እንዲገኝለት
ጠየቀ፤ አባትየው ለግብዣው ፈቃደኛ ባለመሆኑ አምናን ከእነወ
ንድሞቹ በግብዣው እንዲገኝለት አቤሌሎም ከአባቱ አስፈቀደና
እርሱን ለመበቀል አመቺ ጊዜና ምክንያት አገኘ ። አምናን በወ
ይን ጠጅ ደስታ ሲዘናጋለት አቤሌሎም ከታዛዦቹ ጋር ተመላ
ጥሮ አስገደለውና ኮበለለ ።

የቀሩት ወንድሞቹ ሸሽተው ወደዳዊት ሄዱና ከአባታቸው
ጋር ለወንድማቸው አምናን አለቀሱለት ። ይልቁንም ዳዊት አም
ናን የበሽር ልጁ እንደመሆኑ መጠን እጅግ በጣም አዝና ነበር
(2 ሳሙ. 13፡1—39) ።

የአሰር ንጉስ ሰናክራም ወደእስራኤል ንጉስ ወደ ሀዝቅያስ ዘምቶ በሀዝቅያስ ዛተበት፡ ተመካበት፡ እስኪነቀው፡ እስከ መለ ግመጥም አደረሰው። በእግዚአብሔር ስም፡ ላይ ተላገደ (ተቀጣጠበ፡ ተዘባበተ)። ሀዝቅያስም እዝማሚያውን አይቶ የሚያዋጣውን አስቦ ወደ እግዚአብሔር ቤት ገባ፡ ግን ለበሰ፤ ትቢያ ነሰሰ። የመ ፀለየ፡ በሀጢአቱና በሀዝቡ በደል ተፀፀተ። አምላኩም እዘ ነለት፡ ንስሃውንም ተቀበለው።

በለዚህም መልእክት ቅዱስ ሚካኤልን እንዲረዳው ላከለት። መልእክትም የአሰር ንጉስ ሰናክራም ሀዝቅያስን በመር ሃይል ሊመታው በሰፈረበት ቦታ ሌሊቱን ሰራዊቱንና የመር መሪዎቹን አውድጋቸው አደረ። ንጉሱ ሰናክራም ከጥቂት ተከታዮቹ ጋር ተባብሮ እቤቱ እንደገባ፡ ሁለቱ ልጆቹ ሶርሶርና አድራግሌክ ሀብቱን ጥሎ ባደገሬውን (ባዶ እጁን) በመምጣቱ ተበቀሉት፤ በጣላቱ ቤት ገብቶ ሲሰገድ በዘነዘና ራስ ራሱን ብለው ገደሉት (2 ነገሱ. 18፡ 1-37፤ 19፡ 1-37)።

25 ዕዝል ጉባኤ ቃና

የአምር ተግስ በበዕለቱ ግዕድ ሳውል እናሐ ጣዕመ ጸብገ ምትረተ እንዘ በአንቱ ያርሐ።

ትርጉም

በየቀኑ የጳውሎስን ግእድ ተጠባባቂ ተግስ የወጥ ጣእም / መቆረጥን በአፍንጫው አሸትቶ ያውቃል።

ምስጢር

ገብረ በላ የወጡን ጣእም በአፍንጫው እያሸተተ እንደሚ ያውቅ፡ የክርስቶስን መንግስት ደጅ የሚጠና ተግስም አፍንጫውም ሳይቀር መላ አካሉን በሰይፍ ተቆራረጠ ይላሉ ባለቅኔው።

26 ግዕዝ ጉባኤ ቃና

ይበለነ ጽም ካህን አሪት ሰባሐ ሀገረ ሰቆቃው ይእቲ ዐይን ባሕታዊ ቴቱሐ።

ትርጉም

የአሪት / ምስጋና ካህን / ም የባህታዊ አይን / ቴቱሄ የልቅሶ አገር ናት አለን።

ምስጢር

ልቅሶ ተመልካች «ይች ሀገር የሙሾ ሀገር ናት» እንደሚል፡ የምስጋና ተባባሪ የሆነ ም የባህታውያን አይን እንድታነባ (እንድታለቅስ) አደረገ በግለት ባለቅኔው አመስጥረዋል።

27 ዋዜማ

ዘገባረ ሙድገገ (አለቃ)

አብርሃም አረከበ

አሐተ ምስጋራ እምድረ ከነዓን ጽርሕ ለከነዓን እንዘ ምጣኔሃ እስከ ዕዕ ነዋኝ፤ ደብረ ሊባናስ ባሕቱ ሕጽርተ አድግስ ኩቱሕ ምስጋራ አለጋር ኮነት ለሐንካስ የዋህ፤ ወምልአተ ለሕጺጽ ወርኅ።

ትርጉም

የከነዓን ልክ (መጠን) እስከረጅሙ እንጩት ድረስ ሲሆን አብርሃም ከከነዓን አካራሽ ምድር አንድ እርምጃን አላገኘም።

ነገር ገን በጭንጫ እድገስ የታጠረች ደብረ ሊባኖስ
ለእግረ አንካሳ የእግሮች መራመጃ ሆነች፤
ለጎደሉ ጨረቃም መመያን ሆነች።

ምስጢር

አብርሃም በከነአን ምድር ከደጁ አጠገብ ባለች አንድ ዛፍ ስር
ብቻ የተወሰነ ሲሆን ከዚች ሌላ አንድ መራመጃ ሰንኳን አላገ
ኘም ነበር። ደብረ ሊባኖስ ግን ከአለት በሚወርደው ውሃ እንካ
ሳዎችን አረታች፤ እውሮችንም አበራች፤ ለአንካሳም የእግር መራ
መጃ ሆነች በማለት ደብረ ሊባኖስ ከርሷ በፈለቀው ፀበል የአን
ካሶችን እግር ያረታች (ያቀናች) መሆኗን ለጎደለው ጨረቃ ምል
እት (መላት) ሆነች በማለት ደግሞ ደብረ ሊባኖስ የጠፋውን የእ
ውር አይን ማብራቷን ባለቅኔው ያስረዳሉ።

ታሪክ

አብርሃም ከወንድሙ ልጅ ከሉጥ ጋር በከነአን ምድር ሲኖር፤
የሁለቱም መንጋዎች በጣም በዙላቸው። የመንጋዎቻቸው መለግ
ሪያ ምድር ጠበባቸውና ተለያዩ። አብርሃም በመምረ የአድባር ዛፍ
ስር በቀትር ጊዜ ይቀመጥ ነበር።

የደብረ ሊባኖስ አበምኔት (የገዳም አባት፤ አስተዳዳሪ) የድቅ
ተክለ ሃይማኖት የአንካሶችን እግሮች በአምላካዊ ተለምር አርትተ
ዋል (አቅንተዋል) የእውሮችን አይኖችም አብርተዋል እየተባለ
በገድላቸው ተተርኳል።

28 መወደስ

ዘመናዊት (ጸሐፊ ገበየሁ ገብረ) (ጸሐፊ)

ግርያም ሥርጉት ፀምረ ተደንግሎ
ግርያም ገዳም ገዳመ አንበሳ መፍርህ
ግርያም በግዕዝ ወላጲት በግዕ ቀይሕ

ለፀሐይ ሙጥለ ዚአሁ ግርያም ጽባሕ
ተቅጥመ ዘካርያስ ግርያም
ጸዕዳ ብርሃን ዘበላዕሌኪ ያበርህ
ግርያም መስገቱ ለወልደ እሴይ መሲሕ
ገነተ ኤልያስ ግርያም ዘበውስቴትኪ ፍራ ገጽሕ
ግርያም ሐመር ሐመረ ቀዳግይ ናገ
ኢገብረ ሙስናኪ ልግደ አንስት ግዩ አይጎ።

ትርጉም

ገምጃ/ ደንግልናን የተሸለፉ ግርያም
የሚያስፈራ አንበሳ ጳር የሆነ ግርያም/ገዳም
ቀይ በገን የወለደ ግርያም/በገ
የፀሀይ መውጫ የሆነ ግርያም/ ገጋት (ምስራት)
ነጭ ብርሃን በላይ ላይ የሚያበራ
የዘካርያስ መቅረብ/ግርያም
የገነተ የእሴይ ልጅ መስገቱ/ ግርያም
ገፀህ/ ፍራ በውስጥ ስያለ የኤልያስ ገነተ /ግርያም
የተደመ ናህ መርከቡ የሆነ መርከብ/ግርያም፤
የጥፋት ውሃ/ የሴቶች ልግድ ጥፋት ሽን አላደረገም (አላ
ጠፋሽም።)

ምስጢር

ገምጃ በልዩ ልዩ ሀብረ ተለም እንደምታገጥ ትደስት ግር
ያም ስለቅድስናዋ በልዩ ልዩ ምስጋና ትመሰግናለች። ጫካ (ደን)
የሚያስፈራ አንበሳ መሞያ እንደሆነ ሁሉ ግርያምም የአንበሳ ምሳሌ
ክርስቶስ እናት ሆነች። በጊዜ ቀይ በገን እንደምትወልድ የሴት በገ
ምሳሌ የሆነች ግርያም የወንድ በገ ምሳሌ የሆነ ክርስቶስን ወለደች።
ፀሀይ በገጋት እንደሚወጣ የገጋት ምሳሌ ከሆነች ግርያምም

የፀሀይ ምሳሌ የሆነ ክርስቶስ ተገኘ ። በዘካርያስ መቅረዝ መብራት ይበራ እንደነበር ፣ የመብራት ምሳሌ የሆነ ክርስቶስም የዘካርያስ መቅረዝ ምሳሌ በሆነች ማርያም ግህፀን ተፀንሶ ተወለደ ።

የሳሌን ህመም ያስታገሰችለት የጻዊት መሰንቆ ምሳሌ የሆነች ማርያም ህይወትን አስገኘች ። በገነት ጥሩ ፍሬ እንደሚገኝ በማርያምም ንፅህና ተጠበቀ ። የጥፋት ውሃ የኖህን መርከብ እንዳላጠፋት ማርያምም የሴቶች ልማድ አላገኛትም ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ቅድስት ማርያም በጊዴዎን ግምጃ ትመሰላለች ። ጊዴዎንን ምድያምን ለመምታትና እስራኤልን ከምድያም እጅ ለማላቀቅ እምላክ መረጠው ፣ ስለዚህም በመልአክ ነገረው ። ጊዴዎንም ይህ ነገር በርሱ እንደሚፈፀም የሚያረጋግጥበትን ምልክት ለማግኘት ፈለገና እምላኩን ጠየቀ ። ይኸውም «ከተባዛተ የበግ ጠጉር የተሰራት ፀምር (ግምጃ) በአውድማ ላይ ልዘርጋና በመካከሷ የሰማይ ጠል ይውረድልች ፣ ዙሪያዋ ደረቅ ይሁንልች ፣ ሁለተኛም በዙሪያዋ ጠል ይውረድና መሃሏ ደረቅ ይሁን» በማለት ጠይቆ አሳቡ ተፈፅሞለታል ። በዚህም ምልክት ምድያምን በእምላካዊ ሀይል እንደሚመታና እስራኤልን ነፃ እንደሚደግፍው አውቋል ።

የጊዴዎን ፀምር የቅድስት ማርያም ምሳሌ ስትሆን ፣ ጠሉ የክርስቶስ ምሳሌ እንደሆነ መምህራን ይተረጉማሉ (መሳ. 5 ፡ 36—40) ።

ከዚህም ሌላ ማርያም በገዳም ስትመሰል ፣ ክርስቶስ በአንበሳ ይመሰላል ። ስለዚህም አዝራ «አንበሳ ተንሥእ እምገዳሙ ውእቱኬ ዋሕድ ውእቱ ። እንበሳ ከደኑ ተነሳ እርሱም ያው አንድ ነው» ብሏል ።

ነቢይ ዘካርያስ ሁለንተናዊ ወርቅ የሆነ መቅረዝን አይቷል ። የዘይት ማሰር በራሷ ላይ ሆኖ ሰባት መብራቶች ያበረባት ነበር ። መቅረዚቱ የማርያም ፣ መብራቱ የወልድ ምሳሌዎች ናቸው ተብሎ ይነገራል (ዘካ. 4 ፡ 1—3) ።

29 አጭር ኩልክሙ

ዘገባረ ጊዮርጊስ (መምህር)

ኢተመይጦ ቆፅ መንገስ ጸድቅ ኖሳ
እስከ ነትገ እምነ ምልአቱ ማየ ዐይን አይሳ ።

ትርጉም

የአይን ጥፋት/ ውሃ ከሙላቱ እስከገደለ ድረስ ቁራ ወደእውነተኛ ኖህ አልተመለሰም ።

ምስጢር

የጥፋት ውሃ እስከገደለ ድረስ ቁራ ወደ ኖህ እንዳልተመለሰ የገብረ መንፈስ ቅዱስንም አይን ቁራ (እሞራ) አነቆረወና አፈሰሰው በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

ታሪክ

ለቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ (አቦ) በእምላክ ፈቃድ ከግብፅ ወደ ኢትዮጵያ መጥተው መንፈሳዊ ተግባራቸውን ያካሄዱ ፃድቅ ናቸው ። በዝቅላ ገዳም በባህሩ ውስጥ ተዘቅዝቀው ሲፀልዩ ፣ መናፍስት ርኩሳን በልዩ ልዩ አመጣጥ እንደተፈታተኗቸው በገደላቸው ተፅፏል ። በጫካ ውስጥ ቆመው ሲፀልዩ አንድ ቁራ አይናቸውን መንገሱ ጠጣው ።

ይሁን እንጂ በፀሎት ሰአት መነቃነቅ ስለማይገባ በትእግስት ፀሎታቸውን ከጀመሩበት ቦታ መፈፀማቸው ይነገራል ። ራብና ጥም አልተቃወማቸውም ነብርትንና አንበሶትንም አሰማደዋቸዋል ይባላል ። ገብረ መንፈስ ቅዱስ ገድላቸውን ፈፅመው መጋቢት 5 ቀን አርፈዋል (ገደለ ገብረ መንፈስ ቅዱስ) ።

30 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ቆመ ጴጥሮስ ቅብዕ እንበሳ ፈሪህ ፡
እስመ ሥልሰ ክሕደ እስከነ ይነቁ ዶርህ ።

ትርጉም

የእንበሳ ቅቤ/ጴጥሮስ ፈርቶ ቆመ ፡
ዶሮ እስኪሞህ ድረስ ሶስት ጊዜ ክዷልና ።

ምስጢር

ሀዋርያው ጴጥሮስ ዶሮ ሳይሞህ ሶስት ጊዜ እንደ ካደ የላ ሞች ቅቤም የፋሲካ ዶሮ እስከሚታረድ ድረስ በሶስቱ የምግብ ሰአቶች (በቁርስ ፡ በምሳና በራት) ከወጥ ገብቶ አልቀረበም ። ጳጳ መኞም ባለቅኔው ስልስ በሚባለው ወጥ ቅቤ አለመጨመሩን ያመለክታሉ ።

ታሪክ

ሀዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስን ኢየሱስ ክርስቶስ «ዶሮ ከመሞሁ በፊት ሶስት ጊዜ ትክደኛለህ» ባለው መሰረት ክርስቶስ ሀሙስ ማታ ለአርብ አጥቢያ ተይዞ ሳለ አይሁድ ቢጠይቁት «አላወቀውም» እያለ ሶስት ጊዜ ክዷል ።

31 ዕዝል ጉባኤ ቃና

ተክለ ሃይማኖት ይትፈሳሽ በተጠብሖ ተማስ ዶርህ ፤
ጎዲር እግር እስመ ለተክለአብ በጽሑ።

ትርጉም

ተክለ ሃይማኖት በተማስ/ ዶሮ መታረድ ደስ ይሰኛል ፤
እግር እግር ለተክለ ሃይማኖት ደርሶታልና ።

ምስጢር

በተሰራ ዶሮ ወጥ እግር እግር (የዶሮ ጭን) የደረሰው ልጅ ደስ እንደሚለው ተክለ ሃይማኖትም የፀሎት ቁመትን ከማብዛት የተነሳ አንድ እግራቸው በመሰበሩ እግሩ የተቆረጠ ተማስን መሰሉ ግለት ነው ።

ታሪክ

እሱን ተክለ ሃይማኖት በደብረ ሊባናስ ዋሻ ቆመው ሲፀልዩ ለፀሎት ከመቆም ብዛት የተነሳ አንድ እግራቸው እንደ እንጨት ተሰብሯል የሚል በገደላቸው ተፅኝቶ ። በለዚህ ባለቅኔው «ጎዲር እግር በጽሑ» ብለዋል ።

32 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ባሕታዊ ተመይጦ ገበ ተአምና ጸበለ ፤
እስመ እምደሁ ኢድጎን ለእመ አብዝጎ ቁጽለ ።

ትርጉም

ባህታዊ ጠበልን ወደመታመን ተመለስ ፤
ቅጠልን ቢያበዛ ከደዌው አልፋንምና ።

ምስጢር

በሽተኛ ሰው የቅጠላ ቅጠል መድሀኒት ሲያደርግ ቀይቶ የማይደን መሆኑን ሲረዳ ጠበል ወደመጠመቅ እንደሚመለስ፣ ባህ ታዊም በምና በፀሎት ወራት ቅጠል እየበላ በእንባ እየታጠበ ሰንደ ይላሉ ባለቅኔው ።

33 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ዘተክሌ (መምህር፣ ዘጥሸራ)

ደመና ቢታቦር ለእመ እዝነመ ቃለ
ሙሴ እምድር እንበለ ጊዜሁ በቁለ ።

ትርጉም

ደመና በደብረ ታቦር ቃልን ቢያዘንብ
ሙሴ ከምድር ያለ ጊዜው በቀለ ።

ምስጢር

ደመና በምድር ላይ ዝናብ ሲያዘንብ ያለወቅቱ የሚበቅል ቡቃያ አለ፤ እንዲሁም ደመና በደብረ ታቦር «ይህ የባህርይ ልጄ ነው» የሚል የአብ ቃልን ቢያሰማ ሙቶ ከተቀበረ ብዙ ዘመን የሆነው ሙሴ በእካለ ነፍስ ወደ ደብረ ታቦር መጣ ይላሉ ባለ ቅኔው ።

34 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ዘተክሌ (መምህር፣ ዘጥሸራ)

ካህን ገብርኤል ይመስለን ቀለለ፤
ላዕሌሃ ለሆኖ አምጣ፤ አንደረ ቃለ ።

ትርጉም

ካህን/ገብርኤል ቀላል ይመስለናል፤
ቃልን በወፍ ላይ አሳድሯልና ።

ምስጢር

አንዳንድ ቱስ አለአግባብ ሲገዝት «ቀላል ወረ ገዝት» ይባላል ። በዚህም አንፃር ቃል የተባለ እግዚአብሔር ወልድ የወፍ ምሳሌ በሆነች ቅድስት ግርያም ግህፅን እንዲፀነስ ትዱስ ገብርኤል አበሰራት ማለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል ።

35 ዕዝል ጉባኤ ቃና

ዘለበበ (አለቃ፣ ዘሐመረ ናገ ገንደር)

እኮ ፍጡን ጊዮርጊስ እንተ ይጽሕፍ ወንጌለ፤
በዋሕድ ዐምድ እስመ ውእቱ ወዐለ ።

ትርጉም

ወንጌልን የሚፅፍ ጊዮርጊስ ረግን እይደለም፤
እርሱ በአንድ አምድ ውሏልና ።

ምስጢር

በአንድ አምድ ብቻ የሚውል ቱም ፀሀፊ እያረጥንም ዳተኛ ነው እንደሚባል ትዱስ ጊዮርጊስም በአምድ መበለት (በመበለቷ ቤት ምስሶ) ታሰረ ። አምድ የተሰኘው ህብር ቃል ስምና ወርቁን አስተባብሯል ።

ትዳስ ጊዮርጊስ የታሰረበት ያንዲት መበለት ቤት ምሰሶ በአምላካዊ ተአምራት ለምልግል ይባላል (ገደለ ጊዮርጊስ) »

36 ዋዜማ

አንስት ወላድያት
ለእመ ሐማ ይለዳ ዘይንእሶን አካለ
እምልማድ ዝንቱ ይደክማ ገይለ ፤
መርፍኢስ ወላድ ዘየዐቢያ ገመለ
እንዘ ለሊሃ ትወልድ ኢያስምዐት ቃለ
ወመሰላ ዘትወልድ ፈትለ »

ትርጉም

ወላጆች ሴቶች
የሚያንሳቸው አካልን ይወልዱ ዘንድ ቢታመሙ
ከዚህ ልማድ የተነሳ በሀይል ይደክማሉ ፤
ወላድ/ወ/ሮፈ ግን የሚበልጣት ገመልን
እርሷ ስትወልድ ቃልን አላሰማችም ፤
ፈትልን የምትወልድም መሰላት »

ምስጢር

ወላጆች ሴቶች ልጅ ሲወልዱ ይደክማቸዋል ፤ የሀዋርያ ታዲያ
ምስመርፈ ግን እርሷ ትንሽ ስትሆን ታላቁን ገመል እንደከር በተ
እምር አሾለከት ይላሉ ባለትኔው »

ኢየሱስ የባለፀጎችን ለገንዘብ መስገብገብ ሲያስረዳ ፡ «ባለፀጋ
ወደ መንግስት ሰማይ ይገባል ከግለት ይልቅ ገመል በመርፈ
ተዳዳ ይሾልካል ግለት ይቀላል» ብሏል ። ይህንም ሀዋርያው ታዲያ
ምስ በትግባር አሳይቷል ተብሎ ይተረካል (ማቴ. 19 ፡ 16—25 ።
ሰንክ. ሀምሌ 2) »

37 ዋዜማ

ዘሰመዳ (መሪታ)

ስምዖን አረጋዊ
እምነ ዙሎን አንስት መርዓት ዚአሁ አልዐለ ፤
ወ-እቱ እስመ እንበሌሃ ኢይተዕም እክለ ፤
ወገበ አፍኦ ኢትፃእ በጽርሐ ሥጋሁ መሐለ ፤
በጸውዖ ስማ ለእም ነሢኦ መስቀለ
ምስለ ዛቲ እስመ ቦኦ ቃለ ።

ትርጉም

ሽማግሌ / ስምዖን
ከሴቶች ሁሉ የርሱ መሽራን ከፍ አደረገ (አበለጠ) ፤
እርሱ ያለርሷ እህልን አይቀምስምና ፤
ወደውጭም እንዳትወጣ በአዳራሽ ስጋው ግለ ፤
መስቀልን ይዞ የእናት ማርያምን ስም በመጥራት
ከርሷ ጋር ቃልን ገብቷልና »

ምስጢር

አንዳንድ ወንድ ጊስቱን ከመውደዱ የተነሳ ከሌሎች ሴቶች
ያበልጣታል ፤ ያለርሷም ብቻውን እህል አይቀምስም ፤ ወደውጭ

እንዳትወጣ መስቀል ጨብጦ በማርያም ይምላል ። ይህንም ማድረግ የገቡት ቃል ኪዳን በመሃላ የሚፀና ስለሚመስለው ነው ።

በአንፃሩም ስምለን በላኢ ሰብእ እህልን ትቶ ሌሎችን ሰዎችና ሚስቱን በላ በማለት ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

38 ሥላሴ

ዘበሃብህ ወንድም (አለቃ)

ገዢ ሐራውያ

በጸዳለ ዕንቁ እምእርአያሁ ፤

በጸዳለ ዕንቁ ደንግል ባሕቱ ሶበ ነጸረት አምሳለ

ተለወት አርአያ ዚላሃ አማነ ደንግል ።

ምኒልክኒ አውልዕ ደንገረ ተገዝመ በቋለ

ላዕለ ዕፀ ሕይወት ገበ ተተክለ ፤

እስመ በላዕለ ሥን ሥን በዘአሕመልመለ

ተገዚሞ ፈረየ አስካለ ።

ትርጉም

እረያ በእንቁ

ብርሃን ከአምሳያው ሸሸ ፤

ነገር ግን ደንግል በእንቁ ብርሃን እምሳያን ባየች ጊዜ

እውነተኛ ደንግል አርአያን ተከተለች ።

በህይወት / እንጨትም ላይ ከተተክለ ዘንድ

ወይራ / ምኒልክ ከተቆረጠ በሁዋላ በቀለ ፤

በወብት ላይ ውበትን ከአለመለመ ዘንድ

ተቆርጦ ፍሬን አፍርቷልና ።

ምስጢር

እረያ (ከርከር ፡ አሳማ) በጨለማ ሲሄድ የእንቁ ብርሃን የገዛ መልኩን ያሳየዋል ፤ ስለዚህ እርሱ ምን መጣብኝ ብሎ ከገዛ መልኩ ይሸሻል ። ቅድስት ማርያም ግን የእንቁ ምሳሌ በሆነ በእገዚአብሔር መንፈስ የተመሰለላትን ምሳሌና የተተነበየላትን ደንግልና በተግባር አፀደቀች ። ደግሞም ወይራ ከተቆረጠ በሁዋላ ከዘይት ጋር ሲዋሃድ እንደሚበቅልና ፍሬን እንደሚያፈራ ፤ እኔ ምኒልክም ከሞቱ በሁዋላ በጥምቀት ሲያሟ (ከርስትና ሲነሱ) አስካለ ማርያም የተባሉት ልጃቸውን ንግስት ዘውዲቱን በመንግስታቸው ተኩ ።

ወይራም በቅጠል ላይ ቅጠልን እንደሚያለመልም የእኔ ምኒልክ ወራሾች ልጅ አያሱና ንግስት ዘውዲቱ በተራ ገዙ በማለት ባለቅኔው ስለእኔ ምኒልክ ዘር መባረክ ያላቸውን አመለካከት በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

ታሪክ

የቀን ዋእየ ፀሀይ (የፀሀይ ቃጠሎ) በሚፀናበት አገር የሚኖሩ ሰዎች በቀን አይሰሩም ። ሌሊት በእንቁ ብርሃን እያዩ ይሰራሉ ። እንቁ በሌሊቱ ስለት በከፍተኛ ቦታ ላይ ተደርጎ ያበራል ። በዚህ ጊዜ መልክ ክፉ የሆነ እረያ የገዛ መልኩን አያቶ ሌላ አውራ የመጣበት መስሎት ከራሱ አርአያ ይሸሻል ። ቅድስት ማርያም የእግዚአብሔር አብን ቃል በደንግልና ፀንሳ በደንግልና እንደምትወልደው ፤ በብዙ ሀብረ አምሳልና በብዙ ሀብረ ትንቢት በነቢያት እንደተነገረላት ለዚሁ ብቁ ሆና ተገኝታለች ይባላል ።

የውጭ ሰዎች ወይራውን ቆርጠው በዘይት እንጨት ፍልፍል ውስጥ ከዘይቱ ጋር አጣብቀው ያዳቅሱታል ። ስለዚህ ዘይቱ የወይራውን ጥናት ሲወርስ ወይራው የዘይቱን ጣእም ይወርሳል እየተባለ ይተረካል ።

እኔ ምኒልክ ንግስት ዘውዲቱን ወልደው አሳድገውና ድረው ከሞቱ በሁዋላ ንግስት ዘውዲቱ በኢትዮጵያ መንበረ መንግስት

ተተክተዋል። ታእካ ነገስት የተባለችውን የበኢታ ግርድምን ቤን ክርስቲያን በአባታቸው ቤተ መንግስት አጠገብ አሰርተው የአባ ታቸውን አስከሬን (አዕም) በዚያው በክብር አሳርፈዋል። እርሳ ቸውም ሲሞቱ አስከሬናቸው በዚያው አርፏል።

39 ሥላሴ

ታሰምዕ ለእዝነ ዙሉ
ዕንስት የፍ ድምፅ አእባን፤
እስከነ ሕግግ ትረስዕ እምከርሣ ጊዜ ወሊዶታ ዕዓለ
ከመትርከብ በሰሚዐ ዝንቁ ዕረፍተ ወግህለ።
ርግብ ነጋሢ ሰሎሞን ባሕቱ በዘተረከቦታ ድንግለ
እከምርሣ ሕግም እስመ ሰሰለ፤
ጊዜ ወሊዶታ እምከርሥ ሕፃና ልዑለ
ለጸታሃ አያስምዐት ቃለ።

ትርጉም

የፀንሰች ወፍ የድንጋዮች
ድምፅን ለሁሉ ጆሮ ታሰማለች፤
ከሆዷ ልጅን በመውለዷ ጊዜ ሀመጋን እስከትረሳ ድረስ
ይህን በመስማት እረፍትንና ይቅርታን (ሰላምን) ታገኘ
ዘንድ።
ነገርግን የነጋሽ ሰሎሞን ርግብ ድንግልን ሆና በመገኘቷ
ምጥ ከሆዷ ተወግዷል፤
ከፍተኛ (የከበረ) ልጅዋን በመውለጃዋ ጊዜ
ለወገኖቿ ቃልን አሳሰማችም።

ምስጢር

እንደግንደ ቆርቆሮ ያለች አንድ ወፍ አለች፤ ይህች ወፍ ፀንሳ
በምትወልድበት ጊዜ የድንጋይ ድምፅ ስታሰማና ስትሰማ ሀመጋ

(ምጢ) ይቀልላታል ይባላል። ርግብ የተባለችው ቅድስት ግር
ድም በድንግልና ፀንሳ በድንግልና ልጅዋ ክርስቶስን ስትወልድ እን
ደሌሎቹ ወላድ ሴቶች ምጥ የሌለባትና የምጥ ቃልን ያሰማች
ተባት የሌላት ርግብ ሆነች ይላሉ ባለቅኔው።

ታሪክ

አንዲት አፈ ያሬድ የምትባልና ሶስት አይነት ድምፅ የም
ታሰማ ወፍ አለች፤ በምጢ ጊዜ ኪል እንደምትል ስለ ድንጋይ ያለ
ድምፅን ለሌሎቹ ሁሉ ታሰማለች። በዚህ ጊዜ ምጢ ይቀልላትና
በቶሎ ትወልዳለች። ሌሎችም በድምፁዋ ቶሎ ይወልዳሉ ይባላል።

40 ሥላሴ

ዘአብርህ (እፈንቁረ እድ፣ ዘአክሱም)

አይባእ ቤተ መቅደስ
ተከልአ ዕዕ በእበሳሁ፤
አምጣነ በዕዕ አዳም መዋቲ እመንበረ ክብሩ ሰሰለ
ወሕያው አምላክ አዳም ዲበ ዕዕ ተሰቅለ።
ወአይምሰሎ ለእብን ገፋዒ ክበደ ጌጋዩ ቀሊለ
ውስተ ቤተ መቅደስ እመ ተልዕለ፤
አምጣነ የዋህ አቤል በእብን ተቀትለ
ወበእብን ኤርምያስ ተሀጥለ።

ትርጉም

ቤተ መቅደስ እንዳይገባ
እንጩት በበደሉ ተከለከለ፤
ጧች አዳም በእንጩት ከክብር ወንበሩ ተወግዷልና
ሀያው የአዳም አምላክም በእንጩት ተሰቅሏል።

በቤተ መቅደስም ከፍ ቢል ለገሬ ድንጋይ
የበደሉ ከብደት ቀላል አይምስለው፤
ተላላ (ገር) አቤል በድንጋይ ተገድሏልና
ኤርምያስም በድንጋይ ጠፍቷልና ።

ም ሰ ጢ ር

ነውረኛ የሆነ ካህን ቤተ መቅደስ እንዳይገባ ይከለከላል፤ እን
ዲሁም የቅድስት ግርያም ቤተ መቅደስ ያለ እንጨት በድንጋይ
ብቻ ተሰራ። አዳም በበለስ እንጨት ምክንያት በመጎዳቱና ክርስቶስም
በእንጨት ላይ በመሰቀሉ እንጨት ለቤተ መቅደስ ስራ አልዋለም ።

«ሌላው ካህንም በቤተ መቅደስ ከፍ ቢል ደህና የሆንሁ አይ
ምሰለው ። በሱ ምክንያት ንፁህ ሰው ተገድሏል፤ የዋሁ ሰው
ጠፍቷል» እንደሚባል፤ ድንጋይ ደግሞ ያለ እንጨት ብቻውን ቤተ
መቅደስ ሆኖ ስለተሰራ አቤልና ኤርምያስ በዚሁ በድንጋይ በመገ
ደላቸው እንደ እንጨት መወገድ ነበረበት በማለት ባለቅኔው
ፍርድ ነክ አስተያየታቸውን በምስጢር ሰንዘረዋል ።

ታ ሪ ከ

ንጉስ ላሊበላ በላስታ ያሳነፀው ቤተ መቅደስ እንደሌሎቹ ቤተ
መቅደሶች በድንጋይና በጭቃ የተገነባና የእንጨት ጣሪያ ያለው
ሳይሆን፤ ገሃው መሬት እየተፈለፈለና ውስጡ እየተከፈለ የተሰራ
አስደናቂ ስራ ነው ።

ነቢዩ ኤርምያስ ልዩ ልዩ መከራን ከመቀበሉም በላይ በድ
ንጋይም ተወግሯል (ኤርም. 20 : 2) ።

41 መወድስ

ዘጃንበሬ (መሪጊታ)

አይተርፍ ሰብእ በከመ ጌየ
ዳዕሙ ይጸውር ጌጋዩ ርእሱ መስቀለ፤

ፍጻሜም ግደ ወልድ ጸላኢት ነቢይ አህጉለ
አምጣነ አስምዐ ጊዜ ሞቱ
ገበ ደቂቆሙ ጸግዕነቱ ብሂላ፤
ወበማየ አይነ አዝማይ ናገ
ፍጻ ዘቀተለ ወልድ በምክንያተ ግደ ተቀትለ ።
ለአዳምኔ አመ አግኅሦ ከመ አይብላዕ አስካለ
ፍሬ ዕፅ በለስ ኢረከበ እስከነ ረገመ ሐመልግለ፤
እመኔ አሥዋከ በከርሠ አዳም አብቂለ
በጌጋዩ አዳም ልሳነ ሦክ ላዕለ ርእሰ ወልድ ተለዕለ ።

ት ር ጉ ም

ሰው እንደበደለ አይቀርም

የራሱ በደል/ መስቀልን ይሸከማል እንጂ፤

ወልድ የነቢይ ኤልያስ ጠላቶችን በውሃ ጥም ሰላጠፋ
ብድራት

በሞቱ ጊዜ ተጠግሁ ግለትን

ወደልጆቻቸው አስምቷልና፤

የናህ ዘመዶችንም በጥፋት ውሃ

ስለገደለ ብድራት (ፈፃታ) ወልድ በውሃ ምክንያት ተገድ
ሏልና ።

አዳምንም ፍሬን እንዳይበላ ቢያስወግደው

ልምላሜን እስከ ረገመ ድረስ የበለስ እንጨት ፍሬን አላ
ገኘምና፤

እሾሆችንም በአዳም ሆድ ባበቀለ ጊዜ

በአዳም በደል የእሾህ ጫፍ በወልድ ራስ ላይ ወጥቷልና ።

ም ሰ ጢ ር

«ብድር ውሎ አያድር» እንዲሉ በነቢዩ ኤልያስ ቃል የእስራ
ኤል ወገኖችን በውሃ ጥም እንዲያልቁ በማድረግ፤ በእግዚአብሔር
ወልድ በውሃ ተጠምቶ መሞት መጣበት ። ሰብእ ትካትንም በጥ

ፋት ውሃ በመገደብ ፡ መጣጣና አጥትን ጠጥቶ ከመጥት ደረሰ ።
እሳምንም «እኛህ ይብቀልብህ» ብሎ በመርገመ ፡ እይሁድ በራሱ
ላይ የሾህ እክሊልን ደፋበት በማለት ባለቅኔው ሰው የእጁን የማ
ያጣ መሆኑን አስረድተዋል ።

ታሪክ

አክሁብ የእስራኤል ንጉስ ከነሚስቱ ጣላትን እያመለከ የገፍ
ገፍ ሰራ ፤ ነቢዩ ኤልያስ ቢመክረውና ቢያስተምረው ከክፉ ስራው
አልመለሰም አለ ። ነቢዩ ኤልያስ «ይህ ሁሉ መሆኑ ጥጋብ ቢበዛ
አይደለምን ? » ብሎ ሰማይ ዝናብ ለዘር ፡ ጠል ለመከር እንዳይ
ሰጥ እንዲያደርግለት አምላክን ለመነ ፤ እንዳለውም አደረገለት ።
ሶስት አመት ከሰድስት ወር ድርት ሆነ ። ሰውም ከብትም በውሃ
ጥም አለቀ ። ንጉሱ አክሁብም ከአብድዩ ጋር ለበቅሎቹ ላር ፍለጋ
ወንዝ ለወንዝ እስኪንከራተት ድረስ ተቀጣ ። ኤልያስ ግን በአምላኩ
ትእዛዝ ሁለት ቁራዎች በጧትና በማታ የሚያመላልሱለትን ሲጋ
እየበላና እንደወተትና ማር የሆነችለትን ምንጭ እየጠጣ ምህረት የማ
ይለምን ቢሆን አምላክ ምግቡን አስቀረበት ። ከዚህ በሁዋላ ዝናብ
እንዲዘንብ ለመነና ዝናብ ዘነበ ፡ ዘሩም በቀለ ፡ ቡቃያው በፍጥነት
አድን አፈራ ፡ ምርቱ ተትረፈረፈ ፤ ጥጋብ ሆነ ይባላል (1 ነገሰ.17 ፡
2—7 ፤ 18 ፡ 1—46) ።

42 መወድስ

ደመ ዘካርያስ ዘንመ ውስተ ቢታንያ
ሆሳዕና ዓለም ይዘራዕ መልዕልተ አእባን ቃለ ፡
እመኒ ለቃል እንተ በደመ ዝ በቄለ
እድገተ በለዓም ትበልዖ ፡
ወበለዓም አመ ሆሳዕና ኢኮነ ቀሊለ ፤
ተረፈ እድግቱ ለበለዓም
እስመ ዕጓለ ሰብእ በልዐ ፡ ወኢተሰምየ ዕዋለ ።

ተወለጠሂ በሆሳእና ምግባረ ሙሴ ዘብዕል ፤
እስመ እምአእባን ሆሳዕና ጥበበ አፈላፈለ ፤
ወእንዝ ይሰቲ ዘንተ መስቀለ ይሁዳ አጥለለ ፤
እስመ ንባበ እብን አዘከር ፍቅረ ወበቀለ ።

ትርጉም

የአለም ሆሳእና በድንጋዮች ላይ ቃልን
ይዘራ ዘንድ የዘካርያስ ደም በቢታንያ ውስጥ ዘነበ፤
ምንም በዚህ ደም የበቀለ ቃልን
የበለአም አህያ ብትበላው ፤
በለአምም በሆሳእና ጊዜ ቀላልን አልሆነም ፤
የበለአም የአህያውን ትራፊ
የሰው ልጅ በልቷልና ፡ ውርንጫም አልተባለምና ።
የበለፀገ የሙሴ ስራም በሆሳእና ተለወጠ ፤
ሆሳእና ከድንጋዮች ጥበብን አፍልቋልና ፤
ይህንም ሲጠጣ የይሁዳ መስቀልን አለመለመ ፤
የድንጋይ ነገር በቀልንና ፍቅርን አባስቦታልና (አስታ
ውሶታልና) ።

ምስጢር

ዝናብ ሲዘንብ ገበሬ ዘሩን ይዘራል ፤ እንዲሁም እንደዝናቡ
የዘካርያስ ደም ሲፈስ ፡ ሆሳእናም እንደገበሬው ዘር ድንጋዮችን
ቃል አናገረ ። የበቀለውን የገበሬ እህልንም አህያ እንደሚበላው
የበለአም አህያም እንደሆሳእና ድንጋዮች ቃልን ተናግራ ነበር ።
ህፃናትም የአህያ ትራፊ የሆነ የሆሳእናን ምስጋና አመሰገኑ ። ከድ
ንጋይም ስር ውሃ እንደሚመነጭ የሆሳእና ምስጋና በድንጋዮች
ተነገረ ፤ ውሃውም እንጩትን እንደሚያለመልመው ሁሉ ፡ ይሁዳ
ሆሳእናን በማመስገን ፈንታ በመስቀል በቀልን ተበቀለው በማለት
ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

ሆላእና የተባለ ክርስቶስ ነው። አሁንምና ውርንጫዋን በግ ፈራረት ጋልቦ ከቢታንያ ኢየሩሳሌም ሲገባ ብዙዎች ሀዝቦች ተቀበሉት። ሀፃናትና ሽግግሮች «በእርያም (ሰማይ) ያለህ መድ ሀኒት» እያሉ አመሰግኑት። አይሁድ በቅናታቸው እንዳያመሰግኑት ሀፃናትንና ሽግግሮችን ቢከለክሏቸው ደንጋዮች እንደሰው በመ ጮህ አምላክነቱን መስክሩለት። አይሁድ ግን በዚህ ቀንተው በመ ስተል ላይ ሰቀሉት (ማቴ. 23: 9—17 | 27: 1—66)።

ዘካርያስ ከነቢያት አንዱ ነው። የእግዚአብሔርን ነገር ሲሰ ብክ፣ በቤተ መቅደስ መካከል ተገድሎ ደሙ በግፍ ፈሷል (ማቴ. 23: 29—39)።

እስራኤል ከግብፅ ሲወጡ የሶፎር ልጅ ባላት ብዛታቸውን አውቆ በአገሩ እንዳይሄዱበት በተራጋሚ ሰው አስረግጦ ሊያጠፋ ቸው ወደደ፤ ስለዚህ የመርገም ስጦታ ያለውን በለአም የተባለውን ሰው «ናና ረገመህ አጥፋልኝ» አለው። እርሱም ከቤቱ ተነስቶ በአሁያው ላይ ሆኖ ሲሄድ ገሩም የሆነ (የሚያስፈራ) መልአክ ታያ ትና ፈራቸው። ወደሁዋላ እያፈገፈገች ወደፊት አልሄድ አለች። በዚህ ጊዜ በለአም ተናዶ ቢመታት «ከእንተ የበለጠ ገሩም መል አክ ቢታየኝ ነው፤ ምን ትለኛለህ?» በማለት በሰብአዊ ቃል ተና ገረችው ይባላል (ኢያ. 13: 22። ዘሁል. 22—24)።

ሙሴ እስራኤልን እየመራ በሲና በረሃ ሲጓዝ ሀዝቡ በውሃ ጥም ስለተጨነቁ፣ ወደአምላኩ ፀልጥ ውሃ ከድንጋይ አፍልቆ እጠ ጥቷቸዋል ይባላል።

43 አጭር ዙሪያ

ግርያም ከርካፅ እንተ አሕመልመለት ቴዎላ እየት ድንጋሌ ወፈረየት ቃለ።

ትጠልን ያለመለመች ግርያም/ሎሚ ድንግልናን አበበች፤ ቃልንም አፈራች።

ምስጢር

የለመለመች የሎሚ እንጨት ፍረን እንደምታፈራ ከሴቶች መካከል የተመረጠች ትድስት ግርያም ቃል የተባለ ኢየሱስን በድንግልና ፀንላ ወለደች በማለት ባለቅኔው እምነታቸውን በቅኔ ያቸው ምስጢር አስረድተዋል።

44 ዕዝል ጉባኤ ቃና

ካህነ ደብረ ዘይት እብን ለባጭ መጽሐፍ ዙሉ፤ አኮኑ ጸሐፊ ቅዳሴ እግዚእ በቃሉ።

ትርጉም

የደብረ ዘይት ካህን/ድንጋይ መፅሀፍን ሁሉ አስተዋይ ነው፤ የጌታን ቅዳሴ በቃሉ ፅፏልና።

ምስጢር

ቅዳሴውን በቃሉ አጥንቶ የሚፅፍ ካህን (ቁም ፀሀፊ) አስተዋይ ይባላል፤ እንዲሁም ባለቅኔው የደብረ ዘይት ድንጋይ ክርስቶስን አመሰገነ፤ እንደ ሰው ሆነ ይላሉ።

45 ዕዝል ጉባኤ ቃና

መርዓተ ግግ ታፈቅር ዘምስል ስምዖን ተሀሉ፤ እስመ ስምዖን አብ ፈጻሚ ግብረ ሰብእ ዙሉ።

ትርጉም

የድካም መሽራ ከሰምለን ጋር ትኖር ዘንድ ታረፈላችሁ ለባት ሰምለን የሰውን ስራ ሁሉ ረገጥኝ ነው።

ምስጢር

ባል ረታድ ረገጥኝ ሲሆን ግንባት ልትለየው እንደግትኝ ሁሉ የበላህ ሰብ ግንባትም ባሏ ሌሎችን ሰዎች በበላ ጊዜ አልተለየች ውም እርሷም ተበላች ግለት በትኔው ተመስጥሯል።

46 ዕዝል ጉባኤ ቃና

መደላው ትብፅ ለገጸ ባዕል ያደሉ ከርሙ ባሕታዊ አልፋዊ ፅራቶ እንደ በደደሁ ይሄሉ።

ትርጉም

የባህታዊ ሆድ/አልአዛር ራቱን በደጃቱ እያለ የግሪያዳ/ትቢ ለሀብታም ረት ያደላል።

ምስጢር

ገብዝ ጻኝ ከድሀው ይልቅ ለባለፀጋው ፍርድ እንደግሪያዳ ባለፀጋ የበላው ትቢም ራቱን ግውዛቱን የትኔው ምስጢር ያስረዳል።

ታሪክ

ባህታዊ ከትውልድ አገሩና ከወገኑ ተለይቶ ረገጥኝ በምና በፀሎት እያገለገለ ድምፅ አራዊትንና ግርግ ሌሊትን ታግሶ በበረሃ የግሪያድ መኖኝ ነው (ሉቃ. 16:18-41)።

አልአዛር የተባለ በሽተኛ ሰው ነጭ በግሪያዳ ባለፀጋ ሰው በር ወድቆ ይኖር ነበር። ነጭም በግብዝነቱ ንፋግ ስለነበር ምንም ሳይዘ ከረው ኖረ። መቼም ለክፉውም ለበጎውም ሞት አይቀርምና ሁለቱም ሲሞቱ አልአዛር በነጭ አስረደበት ይባላል (ሉቃ. 16:19-31)።

47 ዘአምላኪያ

ሕገነ ግርያም ኢትባል በጎላ እንስሳ እሂሉ ፤ ድገረ ቦኦ ቤቶ ወአተወ ዙሉ ይቀትሉከ ረያት አኮኑ እንደ ለእርቅከ ይብሉ።

ትርጉም

የግርያም ሀገን በእንስሳት በረት እናራለሁ አትባል ፤ (ሰው) ሁሉ ረዕሞ ወደቤቱ ከገባ በሁዋላ ሽፍቶች ለልብስህ ሲሉ ይገድሉሃልና።

ምስጢር

ሰው ሁሉ ወደቤቱ ከገባ በሁዋላ በከብት መዋያ (መሰግሪያ) ብቻውን የተገኘውን ሰው ሽፍቶች ለልብሱ ሲሉ ይደበድቡታል። በዚህ እንግር የትድስት ግርያም ልጅም በከብቶች በረት መወለዱ ንና በጨርቅ መጠቅለሉን ከብት ጠባቂዎችም ያመሰገኑት መሆኑን ባለትኔው አመስጥረዋል።

48 ሥላሴ

ዘወልደ ግርያም ጉታ (መሆር)

በባቢሉን እመ ተሠርዕ መሥዋዕተ ገሞራ ነደ እሳት

እሳታውያን ደቂቅ ለኪርተ ዝገቱ ኢክህሉ ፤
 እሳት አምጣነ በላፒ ወመፍርህ ለኩሉ ።
 ላእካነ ባቢሉን ሕዝብ ባሕቱ አመ በእከይ ወዐሉ
 መቅሠፍቶሙ በልዑ ወተካፈሉ ፤
 ላእከ ቤተ መቅደስ ገብርኤል ጊዜ በዓሉ
 እስመ ሠርዐ እሳተ ለኩሉ ።

ትርጉም

የገሞራ መስዋእት / የእሳት ነጂድ
 በባቢሉን በተሰራ ጊዜ
 እሳተኞች (እሳት የሆኑ) ልጆች ይህን መንካት አልቻሉም ፤
 እሳት በላተኛና ለሁሉም አሰፈሪ ነውና ።
 ነገር ግን የባቢሉን መልእክተኞች ሀዝቦች በክፋት
 በዋሉ ጊዜ
 መቅሰፍታቸውን ተካፍለው በሉ ፤
 የቤተ መቅደስ መላክተኛ/ ገብርኤል በበእሉ ጊዜ
 (ማእድ) እሳትን ለሁሉ ሰርቷልና ።

ምስጢር

መስዋእት በሚሰራበት ጊዜ የማይገባቸው ወገኖች (መስዋእ
 ቱን ለመብላት ብቁ ያልሆኑ) እንደማይነኩት ፣ በባቢሉን ሶስቱ
 ልጆች (አናንያ ፣ አዛርያ ፣ ሚሳኤል) እሳቱ በሚነድበት ጉድጓድ
 ሲጣሉ በእሳቱ እንዳልተቃጠሉ ቅኔው ያሰረዳል ። የሚገባቸው ወገ
 ኖች (መስዋእቱን ለመብላት ብቁ የሆኑ ካህናት) መስዋእቱን እን
 ደሚበሉ ፣ የባቢሉን ሰዎችም ራሳቸው ባንደዱት እሳት ተቃጠሉ ፤
 መስዋእቱን የቤተ መቅደስ አገልጋይ እንደሚሰራውም ቅዱስ ገብር
 ኤል እሳቱን ለሰለሰቱ ደቂቅ ማብረዱን የቅኔው ምስጢር ይገልጣል ።

49 ሥላሴ

አልዓዛር ምሥጢረ ቅኔ
 ግዱፈ ኮነ አምሳለ በድን
 በአንቀጸ ነዌ ባዕል ኅጢአ ዘያሐይዎ በቃሉ ፤
 ለውእቱ አምጣነ ኅለፈ ጊዜሁ ወብዕሉ ።
 ባሕቱ ልብነ ማርታ እንተ ትሰርሕ ለኩሉ
 በአስቆቅዎ እመ ትሄሉ ፤
 ለቅኔ አልዓዛር እግዚአ ሳዕሉ
 አምአንሥአ ዳግመ በገይሉ ።

ትርጉም

የቅኔ ምስጢር / አልአዛር
 በቃሉ የሚያድነው አጥቶ
 በባለፀጋ / ነዌ ደጃፍ (በር) እንደ በድን ወደቀ ፤
 የርሱ ጊዜውም ፣ ብልፅግናውም አልገደለና ።
 ነገር ግን ለሁሉ የምትደክም ማርታ/ ልባችን
 በማልቀስ ብትኖር ፤
 የላይኛው ጌታ አልአዛር / ቅኔን
 በሀይሉ ዳግመኛ ባንሳው ነበር ።

ምስጢር

አልአዛር የተባለው በሽተኛ በባለፀጋው ነዌ ደጅ አስተዋሽ
 አጥቶ ወድቆ ይኖር ነበር ። እንደዚሁም ሁሉ አንድ ባለቅኔ ለጎንደሩ
 አለቃ እንግዳ ወርቅ ሀይሉ ያበረከቷቸው ቅኔ ሳያሸልማቸው ቀር
 ቷል ። ዳግመኛም የሌላው አልአዛር እህት የሆነችው ማርታ በወ
 ንድሟ ሞት በላዘነች ክርስቶስ ወንድሟን አንዳነሳላት ፣ እንዲሁም
 ባለቅኔዎች ቢያዝኑ የወደቀውን የግእዝ ቅኔ በአለቃ እንግዳወርቅ

ሀይሉ እንዲወደድና ዋጋ እንዲያሰጥ ግድረግ የአምላክ ፈቃድ ይሆን ነበር በማለት ባለቅኔው በጊዜው የትኔ ሙያ ዋጋ የሚያገኝ በትን መንገድ በትኔያቸው ምስጢር ተይሰዋል ።

ታሪክ

ግርታ በክርስቶስ ግህበር ውስጥ ትረጃ የነበረች ሴት ናት ። «እህቴ ግርያምን እርጃት አትላትምን ? እኔ ለብቻዬ ይህን ያህል ሰደክም» ብላ ለኢየሱስ ነግራለች ። እርሱም «ግርታ ግርታ ለምን ትሰርሐ በአስተዳዳሪ ብዙኀ ? ግርያምሽ ገርየት መክፈልተ ሠናየ ዘኢየሀይድዋ (ግርታ ግርታ ለምን ብዙን በግዝ ጋጀት ትደክሚያለሽ ? ግርያምሽ የግይቀጧት እድልን መርጣለች)» ብሏል (ሉቃ.10 : 38—40) ።

50 ዘይእዚ

ዕብራዊ ያዕቆብ እትይመካሕ ፡
እንዘይብል ወለድኩ እምእንስተ ግብራት ዘብዕሉ
ዐሠርተ ደቂቀ ምስለ ክልኢቱ ፤
ዓለም እስመ ኢረከበ ጥፂና በእሉ ።
ይትመክሐሰ ኢያቲም ወሐና ንግሥተ ሳዕሉ ።
ወለድኑ አልፈ እንዘ ይትባህሉ ፤
እስመ ወለቶሙ ኮነት መድኅኒተ ዓለም ዙሉ ።
ወለድኑ አልፈ እንዘ ይትባህሉ ፤

ትርጉም

የኤቦር ወገን ያእቆብ
ከበለፀጉ የስራዎች ሴቶች አስራ ሁለት ልጆችን
ወለድሁ እያለ አይመካ ፤
አለም በነርሱ ጤናን አላገኘችም ።

የላይ ንግስት ሀናና ኢያቲም ግን
እልፍን ወለድን እየተባባሉ ይመኩ ፤
ልጃቸው የአለም ሁሉ መድሀኒት ሆናለችና
እልፍን ወለድን እየተባባሉ ይመኩ ፤

ምስጢር

ያእቆብ አስራ ሁለት ልጆችን ከሁለት ሴቶች ቢወልድ በእነርሱ የአለም ሰላም ያልተገኘ ሊሆን ፤ እንዲቱ የኢያቲምና የሀና ልጅ ትድስት ግርያም ግን (ኢየሱስን በመውለዱ ምክንያት) ከእልፍ አላፋት በላይ የምትቆጠር ናት በማለት ባለቅኔው ትኔያቸውን አመስጥረዋል ።

51 መወድስ

ዘዐምረ ግኒኤል (አለቃ)

አልዐ ሠናይ እንበለ ዘበልዐ ፤
እስመ እንዘ እርፄ ጠቢብ በበሊዐ መረት ይሄሉ
ሥነ መልክሉ አዳም ወጸዳለ ፀሐይ ጸላሉ ፤
ወዕፄ ዘበልዐ ዕጉለ ቋፃት
በበሊዐ ዕፄ ይትሔደስ አካሉ ።
በበሊዐስ ዘአይደሉ
ነቢየ ይሁዳ ተሀጉለ ለነቢየ ሐሰት እምቃሉ ፤
አዳምሂ ድኅረ ተፈጥረ ለበሊዐ መብልዕ ዙሉ
አጋዕዝቲሁ ተበቀልዎ በላዕከ እንዘ ይብሉ ።
እመሰ ዙሉ ነሐትት ወፍና ጥያቄ ንተሉ
እለ ይጸውሙ በሊዎሙ በመልአክ ብርሃን ይትግሰሉ ።

ከበላ (ሰው) በተር ጥሩ የለም ፤
 ጥበበኛ እባብ መራት በመብላት ሲኖር
 የመልኩ ደም ገባት መልካም ነውና ፤ ይሳሉም የፀሀይ
 ፀላል ነውና ፤
 ትልንም የበላ የቆራዎች ጫውት
 ትልን በመብላት አካሉ ይታደሳልና ፤
 የማይገባውን በመብላት ገን
 ከአለት ነቢይ ቃል የተነሳ የይሁዳ ነቢይ ጠፋ ፤
 እኛምም መብልን ሁሉ ለመብላት ከተፈጠረ በሁዋላ
 በላህ ብለው ጌቶቹ (ሰላሌ) ተበቀሉት ፤
 ሁሉን ገን ብንመረምር ፤ የመረዳትንም መንገድ ብንከተል
 በልተው የም በብርሃን መልአክ ይመሰላሉ ፤

ም ስ ጢ ር

ባለትኔው የሰው ልጅ ሊበላ የሚገባውን መብላት ህይወት
 ሲሆነው ፤ ሊበላ የማይገባውን መብላት ደግሞ ህግም ይሆነዋል
 ይላሉ ፤ በመሆኑም እባብ መራት በልቶ ሲያምርና የቆራ ጫው
 ትም ትል በልቶ ሲታደስ ፤ የይሁዳ ነቢይና እኛም ገን የማይገባቸውን
 በመብላታቸው ተነጹ በማለት ባለትኔው በትኔያቸው የመታ
 ዘዘን ጠቃሚነትና ያለመታዘዝን ጎጅነት አስረድተዋል ፤

ታ ሪ ከ

እባብ መራት ለመራት በደረሰት እየተንሻለለ (እየሄደ) አፈርን
 እየበላ ይኖራል ፤ ሲኖርም መልኩ ያምራል ፤ አይት ይቆለጠል
 ጌል (ይንጦገቦጋል) ፤

ቆራዎች (በጠትላላው ወርቅ) በአፋቸው ከመራት ትሉችን
 እየለቃቀሙ ልጆቻቸውን በትሉች ያሳድጋሉ ፤

በይሁዳ የሚኖር አንድ የእግዚአብሔር ሰው ነበር ፤ እርሱም
 ኢየሁዳ ይባላል ፤ እግዚአብሔር በኢየሱስም ሲፈፅምበት ያሰበ
 ውን ወደፊት ኢየሱስን የጣሉቶችን መስርያን (ጠንቋቶች)ና ጣላት
 አጣቸዋቸውንም እንደሚያጠፋቸው እንዲነገር ከእግዚአብሔር ተላኪ
 የታዘዘውንም በእስራኤል ንጉሥ በኢየሱስም ፊት ተናገረ ፤ የተና
 ገረውም ተፈፀመ ፤ መሰዊያውም ለምልክት ተሰነጠቀ ፤ በዚህ ጊዜ
 ኢየሱስም እጅን ከመሰዊያው ላይ አንስቶ ጣቱን ቀስሮ «ያዙት»
 አለ ፤ ይህን ሲናገር የኢየሱስም እጅ ደረቀች ፤ ኢየሱስም
 ነቢዩን ፀልየ እንዲያድነው ተለማመው «እርሱም ፈጣሪውን ለምና
 አዳነው ፤ ስለዚህም ንጉሱ ኢየሱስም ነቢዩ በቤቱ እንዲመግ
 ብለት ቢለምነው «በግንንም ቤት እንዳልገባና እንዳልበላ ፤ እንዳል
 ጠጣም በእግዚአብሔር ቃል ታዘዝላሁ አይቻልም» ብሎት ሄደ ፤
 ይህን የሰማ አንድ ነቢዩ ሀሰት ተከተለውና በአድባር ዛፍ ስር
 እንዳረፈ አገኘው ፤ እኔም እንደአንተ ነቢይ ነኝ ፤ መልአክ መጥቶ
 «ያን የእግዚአብሔር ሰው መልሰውና ከአንተ ጋር እህልና ውሃ
 ተምሶ ይሂድ» ብሎኝ ነው የመጣሁ በማለት በአለት አታለለው ፤
 ነቢዩም ሰው መሆን አይቀርምና አብርሶት በላ ጠጣ የእግዚአብሔርን
 ትእዛዝ በመጣሱ መቅሰናት ታዘዘበት ፤ እህያውን ጭና ወደ መጣ
 በት በሌላ መንገድ ሲሄድ አንበሳ ገደለውና ያው ነቢዩ ሀሰት
 ራሳውን አንስቶ ቀበረው ፤ ነቢዩ ኢየሁዳ በተነባው ትንቢት መሰ
 ረት ኢየሱስን ነገሰና የተተነባውን ሁሉ ፈፀመ ፤ ያን ጊዜ የኢ
 ዩሌልን መቃብር መቃብሪያ አየና የነቢዩ መቃብሪያ መሆኑን
 ተረዳ ፤ ስለዚህ የካህናት ጣላትን አጥንቶች ከመቃብራቸው እያስወጣ
 ሲያቃጥላቸው የነቢዩ እግዚአብሔር መቃብር እንደተከበረ እንዲኖር
 አድርጓል ፤ ያም አታላይ ነቢይ ከደገኛው ነቢይ ከኢየሁዳ መቃ
 ብር ስለተቀበረ ደገኛ ጥገ ሆኖት ከላሳት ቃጠሎ መዳኑ ተፅ
 ፏል (1 ነገሰ. 13 ፡ 1—34 ፤ 2 ነገሰ. 23 ፡ 1—23) ፤

51 መወደስ

ዘገባ (መገታ)

ሰባ ሞተ ባዕድ ነደ ነበልባል
ትብቦ አልሕምት ሕይወተ ተቀቢያው ወዐሉ
ሠለስቱ ደቂት በጥቃ በድኑ ዘንሉ ፤
ወለዐይነ ንጉሥ ዘተስእሎው
ንስቲት ተዘምዶ አልብነ ይቤሉ ።
ባሕቱ መልእክ ራማ
መቃብሪሁ መጠነ በነዋገ በትረ መስቀሉ ።
ተጓይንሂ ዘቢባሉን ዘእሕመምዎ በዙሉ
ሥቃየ መመከራ ንዋያተ እሳት ተካፈሉ ፤
መዋቲ እሳት እስመ አዘዘ ለእሉ
ዘቦ በውስተ አፍአ ወዘቦ ውስተ መርጡሉ ።

ትርጉም

ባእድ የነበልባል እሳት በሞተ ጊዜ
በእስከሬት አጠገብ የሚዞሩ ሶስት ልጆች
የላሞች ቅቤ/ሀይወትን ተቀብተው ዋሉ ፤
ለጠየቃቸው (ሰው) የንጉስ አይንም
ትንሽ ዝምድና የለንም አሉ ።
ነገር ግን የሰማይ መልእክ (ትዳስ ንብርኤል)
መቃብሩን በረዥም መስቀሉ በትር ለካ ።
በሁሉ ያስታመሙት የባቢሉን ከተሞችም
የእሳት ንገዘቦች /በቃይና መከራን ተካፈሉ ፤
በውጭ ያለውንና በአፃራቹ ውስጥ ያለውን
ጂች/ እሳት ለነርሱ አዘልና ።

ምስጢር

ባእድ ሰው ሲሞት ጠላቶቹ ቅቤ ተቀብተው በደስታ እንደሚ
ውሉ ፤ ሶስቱ ልጆችም (አናንያ ፡ አዛርያ ፡ ሚሳኤል) እሳት ቀዘቀ
ዘላቸው ። ቅቤ የተቀቡትንም ሰዎች ሌላው ሰው «ለምን ተቀባ
ችሁ?» ሲላቸው «ከሚቹ ጋር ዝምድናም የለንም» እንደሚሉ
ሶስቱ ልጆችም እንኳን ሰውነታቸው ልብሳቸው በእሳት አለመቀን
በሩን (አለመለብለቡን) ያመለክታል ።

እንዲሁም በሀይወት ያለ ሰው የሞተ ሰውን መቃብር በበትሩ
እንደሚለካ ቅዱስ ንብርኤልም እሳቱን በመስቀል በትሩ ባረከ ፤ በዚ
ህም ላይ ሚች ሰው በቤትና በውጭ ያለ ንብረቱን ለቤተሰቦቹ
እንደሚናዘዝና እነርሱም ሀብቱን እንደሚካፈሉ የባቢሉን ሰዎችም
የእሳት ቃጠሎንና ስቃይን ተቀብሎ በማለት ባለቅኔው ተቀኝተዋል ።

ታሪክ

ሶስቱ የመንግስት ልጆች (አናንያ ፡ አዛርያና ሚሳኤል) በባ
ቢሉን በምርኮኝነት ሲኖሩ ፤ ሁሉን በፈጠረ አምላክ ማመናቸውን
አጥንተው የሰው እጅ ስራ ለሆነ ጣእት አንሰግድም መስዋእ
ቱንም አንበላም ስላሉ ናቡከደናዖር በእሳት ውስጥ አስጣላቸው ።

የእሳቱ ነበልባል ምጥቀቱ (ርዝመቱ) እስከ አርባ ዘጠኝ
ከንድ ዘልቆ ባለ የእሳቱ ባህርይ በእነርሱ ዘንድ የውሃ ባህርይ ሆኖ
ላቸው በአምላካዊ ተአምራት ልብሳቸው እንኳ ሳይቀር ከመቃ
ጠል ደጅል ። የእሳቱ ነበልባል ከእነርሱ አልፎ በእሳት ላይ የጣ
ሏቸውን ሰዎች አቃጥሏቸዋል ይባላል (ዳን. 3 ፡ 1—30) ።

53 መወደስ

ዘገታዊ ደመር (አለቃ ፡ ዘፋግ)

አይቲኑ ለነውር ብሔረ መላዳ
በውስተ ዙሉ ብሔር እስመ ከመ ነግድ ይሄሉ ።
ጠይቀተ ዝኒ ነገር ከመ ይትገህድ ለዙሉ

ጎጥእ ይጣለት ላዕለ ጸድቅ
 ከመ ዘንጹሕ መሠናይ ባህሉ ፡
 እስመ እንዘ ሠርዌ በውስተ ዐይኑ
 እምዐይነ ቢጹ ብሩህ አውፅአት ሠርዌ ያስተዴሉ ።
 አይሠድኒ ሐዋርያት በጽዕለተሙ ጸዕሉ
 ጌጉያን ወአብዳነ ወሐሳውያነ እንዘ ይብሉ ፡
 ወእንዘ ብእሴ ጸደቀ ዘሀለምሙ ይስቅሉ
 እንዘ ወቃአን እምነ ጽድቅ በጽድቀ ርእሶሙ ተለዐሉ ።

ትርጉም

የነወር መወለጃ አገር የት ነው ?
 በአገሩ ሁሉ ውስጥ እንደ እንግዳ ይኖራልና ።
 ይህንንም ነገር መረዳት ለሁሉ ይገለጥ ዘንድ ፡
 ባህሉ ንፁህና መልካም እንደሆነለት ሰው ሁሉ
 ሀጢአተኛ በእውነተኛ ላይ ይዘባቢታል ፤
 ጉድፍ በአይነ ውስጥ ባለ ከባልንጀራው ብሩህ አይን
 ጉድፍን ግደጣት ያዘጋጃልና ።
 በደለኞችን ፡ ሰነድችንና አስተኞችንም ብለው
 አይሠድ ሀዋርያትን በስደባቸው ሰደበዋልና ፤
 እውነተኛ ሰውን ይስቅሉ ዘንድ ያላቸው አይሠድም
 ከእውነት ውጭ ሲሆኑ በራሳቸው እውነት ከፍ ብለዋልና ።

ምስጢር

«እንደ በአንዱ ሲስቅ ፡ ጀንበር ጥልቅ» እንዲሉ ነውረኛው
 በንፁሁ ሆጥሉ በጥድቁ ፡ አላዋቂው በብልሁ እርስ በርሱ ሲዘባበ
 ትና ሁሉም በግብዝነት ራሱን በገዛ እጁ ሲያልቅ ይኖራል ካሉ
 በሀዋላ ባለቅኔው ትላልቁን ሀጢአት በአይን ውስጥ ባለ ትልቅ ጉድፍ ፡
 ጥቃቅኑን ሀጢአት ደግሞ በአይን ልሰጥ ባለ ትንሽ ጉድፍ መስለ
 ወታል ። የእውነት ምስክሮች የተባሉ ሀዋርያት በአስተኞች አይ

ሁድ ዘንድ መናቃቸውንና ፡ ገድቅ የግባል ክርስቶስም ሆጥሉ መባ
 ሉን በቅኔያቸው ገልጠው ይህ እንዲህ ከሆነ « የነውር አገሩ የት
 ነው ? » ይላሉ ባለቅኔው ።

54 ዕዝል ዕጣነ ሞገር

ዘእድግሉ (መልእክ ብርሃን)

ሀየንተ አባግዕ ዘሞትከ ፍላጭ ታሕቁ ወላዕሉ
 አባግዕ ብክ ኢተሀጉሉ ፤
 ሙሴስ ወዳጂት እምትጥስዮሙ ለእሉ
 ጠስየነ እመ ይብሉ
 ላዕለ አባግዕ ተንሥኡ ወአባግዕ ቀተሉ ፤
 ከግክ እስመ እምአበላ ነጹሐ ኢይክሉ ።

አሠረ ንጉሥ

ለዘበድገረነ ጸርሐት ብእሲት ታስተፋትሐ ይደሉ
 ሰግዕተ ከሐ ወዘየ ፤ አሠረ እግዚእክ ትትሉ ፤
 ላዕለ ወለታ እስመ ገዢሉ
 ዕድወ አመግ ወግፍዕ ዘንግሙ ንሉ ፤
 ወይእዜ ተረጸመ ዘሉ ።

ትርጉም

በበጎች ረንታ የሞትህ የታችና የላይ እረኛ
 በጎች አልጠፋብህም ፤
 ጻፂት እና ሙሴ ግን እነርሱን (በጎኞን) ከምታጠፋቸው
 አጥፋን ቢሉ
 በበጎች ላይ ተነሱና በጎችን ገደሉ ፤
 ከበደሉ መንገትን እንግንተ አይችሉምና ።

የጌታህን ፈለግ ትከተል ዘንድ የወዲያና የወዲህ ምስክር
ጊዮርጊስ !

በሁዋላችን የራሽች ሴትን ታፈራርዳት ዘንድ ይገባል ፤
ዳርን የዞሩ የግፍና የበደል ወንዶች
በልጅዋ ላይ አይለዋልና (በርትተዋልና) ፤
ዛሬም ሁሉ ተፈፀመ ።

ምስጢር

መልካም ጠባቂ ከበጎች ፊት ጠንክሮ አውራውን ከተከላከለ
ላቸው ፤ በጎቹ እንደማይበሉ ክርስቶስም መሞቱ አዳምንና ልጆቹን
ከዲያብሉስ ቁራኝነት ነፃ ለማውጣት ነው ።

የበጎች እረኞች የነበሩ ሙሴና ዳዊት ግን በበጎች የተመሰሉ
እስራኤልን ከበደላቸው የተነሳ አምላክ ሊያጠፋቸው ሲል ፤ «እነርሱን
ከምታጠፋብን እኛን ጠባቂዎቻቸውን አጥፋን» ብለው አምላክን
ቢግለዱላቸውም እነርሱ እራሳቸው እስራኤልን ከማጥፋት
አልተቆጠቡም ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

የእስረ ነጋሲው ምስጢር ደግሞ ፋሽስት ኢጣልያ ኢትዮጵያ
በገባበት ወቅት የሀገር ፀጥታ ስለተበላሸ ፤ ወንበዴዎች ሌሊት ደብ
ድበውና አፍነው ልጅዋን የወሰዱባት አንዲት ሴት ስትጮህ የሚ
ረዳት አጣች ። ስለዚህም ከዲማ ጊዮርጊስ ሴት ክርስቲያን መስክ
(ከማርገጃው ቆማ) እየራሽች አለቀሰች ። ይህንም ራሳቸው የቅኔው
ባለቤት በማየታቸው ሰው የጨከነባት ያችን ሴት የዲማው ቅዱስ
ጊዮርጊስ ፈጥኖ እንዲረዳት በቅኔያቸው (ሰማእቱን) ተማፅነዋል ።

ታሪክ

ዳዊት የእስራኤልን ሀዝብ አንድ ባንድ አስቆጥሮ የብዛታቸውን
መዝገብ ከኢየሱስ ከተረከበ በሁዋላ በሰራው ተፀፀተ ፤ እግዚአ
ብሄርንም ይቅርታ ጠየቀው ። እግዚአብሄርም በነቢዩ በጋድ ቃል

ከሶስት መቅሰፍቶች አንዱን እንዲመርጥ አመለከተው ። እርሱም
ይቅር ባይ እንደመሆኑ መጠን በሰው እጅ ከመውደቅ በእግዚአ
ብሄር እጅ መውደቅን መረጠ ። ይኸውም ቸነፈር በሰንዴ መከር
ጊዜ ሀዝቡን መግደል ጀመረ ፤ በመቅሰፍቱ ሰባ ሺህ ሰው ሞተ ።

ቀሳፊው መልአክም ኢየሩሳሌምን ሊያጠፋት ሲል ፤ እግዚ
ብሄር ስለሀዝቡ እልቂት አዘነ ፤ መልአኩን «ከእንግዲህ በቃህ
እጅህን መልስ» አለው። ዳዊትም ቀሳፊውን መልአክ በእርፍ አውድማ
አጠገብ ባየው ጊዜ አምላኩን ለመነ ፤ በደሉንም ገልፎ «የበደልሁ
እረኛቸው እኔ ስሆን ፤ እሊህ በጎች ምን አደረጉ ፤ በእኔና በአ
ባቴ ቤት ላይ የቁጣህን እጅ ዘርጋ» አለ ። በዚህ ጊዜ ነቢዩ ጋድ
መጥቶ መስዋእት እንዲሰጥ አዘዘውና እንዳዘዘው አደረገ ። መቅሰ
ፍቱ ተግ አለ (2 ሳሙ. 24 ፡ 1—25) ።

ክርስቶስ ራሱን በቸር ጠባቂ ፤ አማኞችን በበጎች ዲያብ
ሉስን በአውራ መስሎ ተናገሯል ። «ለዘመክሉ ኀቢዩ ኢይሰድዶ
ወኢያወፅአ አፍኦ (ወደእኔ የሚመጣውን አላባርረውም ፤ ወደውጭም
አላወጣውም)» ባለው መሰረት በመጠበቁ ማጥፋት እንደሌለበት
አረጋግጧል (ዮሀ. 10 ፡ 1—42) ።

በኢጣሊያ ወረራ ጊዜ በዲማ ጊዮርጊስ ደብር የሰው ግዙ
የሆነች አንዲት ሴት ነበረች ። በበረሃ የሚኖሩ ሽፍቶች ሌሊት
መጥተው የዚያችን አገልጋይ ሴት ልጅ ነጥቀዋት ሄዱ ። ቀኑ እሁድ
ስለነበረ መወድስ ተቁሞ ሳለ ፤ በቅኔ ማህሉቱ ውስጥ መጥታ
«ልጄን ወሰዱብኝ ወይኔ! ወይኔ!» እያለች ስታለቅስ አደረች ።
ስለዚህ ነው ባለቅኔው «ሳዕል ወለታ እስመ ንዮሉ» ያሉት ።

55 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ኢጳግበ ሰይፍ ዘዛካርያስ ወዓሊ ፤
ዘይሴሶዮ ዮሐንስ እስመ ውሉቱ አቦሊ ።

ትርጉም

የዘካርያስ እሽከር / ሰይፍ አልጠገበም ፤
የሚጠገበው የሀንስ ክፋይ (ግግሽ) ነውና ።

ምስጢር

ግግሽ ወይም ኩርማን እንጀራ የቀረበለት ሰው እንዳይጠግብ ሰይፍ የመጥምቁ የሀንስን አባት ዘካርያስን በመቁረጥ ብቻ አልቀረም ፤ መጥምቁ የሀንስንም ለሁለት ቆረጠ በግለት በሰይፍ መጥቅ የዘካርያስና የልጁ የየሀንስ እጣ መሆኑን ባለቅኔው ያስገነዝባሉ ።

ታሪክ

የሀንስ ክርስቶስን በየርዳኖስ ያጠመቀ የዘካርያስ ልጅ ነው ። የገሊላ ንጉስ ሄሮድስ በቤተ ልሄም የተወለደውን የደንግል ግርያምን ልጅ ለመግደል ሲያስፈልገው ፣ በርሱ ምክንያት አባቱን ዘካርያስን ካስገደለበት በሁዋላ ሄሮድያዳ የተባለች ዘግ አንገቱን በሰይፍ አስቆርጣለች ። ራሱም ከንፎችን አውጥቶ በአየር መጥቆ ፣ የሀንስ በሀይወት ያወገዘውን ሄሮድስን እያወገዘ አስራ አምስት አመት ቆይቶ በፍና አረቢያ ውድቆ ተገኝቷል ፤ ዘግይቱንም መራት ውጧታል ይባላል (ማቴ. 14 ፡ 1—12) ።

56 ዙልክሙ

ዘንጉይ መር (አለቃ ፡ ዘጸግ)

ሕዝብ እስራኤል ወአርን ለእመ እበሉ ቅድመ እግዚአብሔር ሰገደ ሙሴ እንደ ይጸሊ ፤ ለአድገና እሉ እምት እስመ በጸሎቱ ከሃሊ እስከ ጌጋዮሙ ከሙ ልብስ ይበሊ ። ዘመነ ሣህልስ ወተበቅሉ

ከሙ አይኩን ሕውስ ፣ ገፍልጥ ወንሌሊ ተምዐ ከሙ ያስጥጥ ለንጉሠ ገብጽ ግህጉሊ ሚካኤል ፤ እንደ የዋህ እስመ ሳዕል ፈርዖን ተበቃሊ ። ጊዮርጊስጂ ገያል ዘተራድኦ ይሔሊ ፤ ምስለ ነገሥተ ሮም ዐላውያን በፍቅረ ምኒልክ ተጋዳሊ ፤ ወእምቅድመ ዝ ውእቱ ሰብአ ነገሥተ ፋርስ ቀታሊ ። ምስለ ነገሥተ ሮም ዐላውያን በፍቅረ ምኒልክ ተጋዳሊ ፤

ትርጉም

የእስራኤልና የአርን ወገኖች ቢበድሉ ሙሴ በጌታው ፊት እየፀለየ ሰገደ ፤ በደላቸው እንደ ልብስ እስኪያረጁ ድረስ በፀሎቱ እነርሱን ከሞት ለግዳን ቻይ ነውና ። የይቅርታና የመበቀል ዘመን ግን ትልቅል እንዳይሆን ፣ በፍፁም እንለይ ዘንድ ሚካኤል አጥፊ የግብፅ ንጉስን ሊያስተመው ተቆጣ ፤ (እርሱ) የዋህ (ቸር) ሲሆን በፈርዖን ላይ ተበቃይ ሆኗልና ። መራዳትን የሚያስብ ሃይለኛ ጊዮርጊስም ከወንጀለኞች የሮም ነገስታት ጋር በምኒልክ ፍቅር ተጋዳይ ነውና ፤ ከአሁን ቀደምም የፋርስ ነገስታትን ገዳይ ነበር ። ከወንጀለኞች የሮም ነገስታት ጋር በምኒልክ ፍቅር ተጋዳይ ነውና ፤

ምስጢር

የከብተች እረኞች እህል ባስበሉ ጊዜ የነረቢት ሽግግሌ እንደ ሚያያስታርት እስራኤል ጣኦት አምልኮው እርሱን በመበደላቸው ፤ እግዚአብሔር እስራኤልን እንዳያጠፋቸው ሙሴ በፀሎት መግለጹ ገና ልብስም ሲያረጁ እንደሚበጣጠስ በደላቸው መፋቱን የትኔው ምስጢር ይገልጣል ።

ነገር ገን ለመበተልም ፡ ለይትርታም ጊዜ እንዳለው ፡ ሚካኤል ርህሩህ ሲባል የእስራኤል ጠላት ፈርሶንን በኤርትራ ባህር አሰጠ መው ፡ ቅዱስ ጊዮርጊስም የፋርስ ነገስታትን በእሳት ግጥፋት እንደለመደ ፡ ለእኔ ምኒልክ ረዳት ሆኖ በአድዋ ከርም የመጣውን የፋሽስት ኢጣልያ ጦር ድል እንዲሆን አደረገ በግለት ባለትኔው በኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ዘንድ የሚነገረውን በትኔያቸው ምስጢር አመልከተዋል ።

ታሪክ

ሙሴ ወደ ደብረ ሲና ሄዶ በሰዘንየ የእስራኤል ህዝብ ተሰብስበው ሄደው ወንድሙን አርገን «ሙሴ ወደደብረ ሲና ሄዶ ቆየብን የሆነውን አናውቅምና ጠላቶቻችንን የሚያጠፋን ጣላቶችን ስራልን» አሉት ። እርሱም ቢሰራላቸው አምላክ እንደሚጣላው ቢያውቅም ፡ አይሆንም ቢላቸው እነሱ ስለሚጣሉት ነገሩ የሚሰናከልበትን ዘዴ የፈጠረ መስሎት «በሚስቶቻችሁ ጆሮዎችና አንገቶች ያሉትን የወርት ጌጦች አምጡ ፡ እስራላችሁ ዋለሁ» አላቸው ። ምክንያቱም እስራኤል ገንዘብ ስለሚወዱ ፡ ዛሬ ነገሱ ሙሴ ይመጣልኛል በግለት ነበር ።

እነሱ ገን አርገን የጠየቀውን ወርት ሰብስበው ወዲያውኑ አመጡለት ፤ ዘዴ ቢፈጥርም አልተሳካለትም ፤ ያሉትን ሰራላቸው ። በዚህ ጊዜ እንዲሁባሄርም ሙሴን « ወንድምህ አርገን ህዝብህ በደሉኝ ፣ ተወኝ ላጥፋቸው» ቢለው እነሱን ከምታጠፋቸው እኔን አጥፋኝ» ብሎታል ። « እንኪያውስ ፈጥነህ ውረድና ስራ ፣ ቅጣ» አለው ። ሄዶ የወርቁን ጣላት በእሳት አቃጠለው ያን አድትቆና አልፎ በውሃ በጥብጦ አጠጣቸው ። የጣላት ፍትር ያለበት ሰው ሁሉ በዝንፈሩና በገንባሩ የጣላት ስም እየተቀረፀበት ተገኘ ። ስለዚህም ያን ምልክት አድርጎ ሌዋውያንን አዝዞ ሶስት ሺህ ሰዎችን እንዳስገደለ ተፅፏል (ዘፀአ. 32 ፡ 1—32) ።

ሚካኤል የሚባለው የመላእክት አለቃ እስራኤልን ተን በደሙና ሌሊት በእሳት ብርሃን እየመራቸው በሙሴ አግካይነት ከገ

ብፅ አውጥቷቸዋል ። ባህር ከፍሎ ወንዝ አሻግሮ ወደ ከነዲን እንዲገቡ ሲያደርግ ፤ በባርነት ተጥቅጦ ሲገዛቸው የኖረው የግብፅ ንጉስ ፈርሶን ጋት በጋት (እግር በእግር) ተከታትሏቸው በተከፈለው ባህር መካከል ጥልቅ ሲል እንደ ገደግዳ የቆመውን ውሃ ሙሴ በበትር እንዲመታው ታዘዘ ። ሙሴም ሲመታው ጊዜ ማለቡ በራሱ (በፈርሶን) ላይ ተከንብሎ ንጉሱን ከነሰራዊቱ ፣ ከነሰረገሱችና ከነፈረሱ ሶቹ በባህር ውስጥ አስጥሞ አስቀርቶታል ይባላል(ዘፀአ. 41 ፡ 1—15) ።

የኢትዮጵያ ንጉስ ነገስት እኔ ምኒልክ የቅዱስ ጊዮርጊስን ታቦት በካህናት አስይዘው አድዋ ዘምተው ከርግውያን ጋራ ሲዋጉ በሰራዊታቸው ጀግንነትና በቅዱስ ጊዮርጊስ ተራዳክነት በድል አድራጊነት ተመልሰዋል እየተባለ ይተረካል ። ደግሞ ቅዱስ ጊዮርጊስ በህይወቱ ላለ በሰባ ነገስት ከተሞች የክርስቶስን ስም ሲሰብክ ፣ በልዩ ልዩ ስቃይ ሰባት አመት ሙሉ ተሰቃይቶ በሰባተኛው አመት በሰይፍ ተከልሎ ከመሞቱ በፊት ፤ ሊቀርጡት የመጡትን ወገኖች ትንሽ እንዲታገሱት በትህትና ለምና ከሰማይ እሳት እንዲዘንብሉት ስለፀለየ ሰባውን ነገስታት በአምላካዊ ተአምራትና ሀይል በእሳት አጋይቷቸዋል ይላሉ (ሰንክ. ሚያዝ 23) ።

57 ግእዝ ክብር ይእቲ

ክጥረ ሙድገን (ገራጊታ)

ናላፄ አባገፅ መስቀል ሠናያተ ዘይሐሊ
መራዕዩ ጠሊ አእላፈ እምአባግጻሁ ይሓሊ ፤
እስመ እምአጣሊ በገፅ ዘኢሌለየ ወዓሊ
መፋረ አባገፅ ረሰየ መፋረ ገብርመ ለአጣሊ ።

ትርጉም

ጥሩዎችን የሚያስብ የበጎች እረኛ/መስቀል
ብዙዎችን የፍየል መንጋዎች ከበጎች ይላያል ፤
በጎችን ከፍየሎች ያልለየ ጠባቂ
የበጎችን መስግሪያ የፍየሎች መስግሪያን አድርጓልና ።

ፖ ስ ጢ ር

የበጎች እረኛ ፍጥረትን ከበጎች ለይቶ እንደሚያስገባ የክርስ ቶስ ሙስታል። ለምሳሌም ጽህፈት ሲሆን ለአይሁድ ጥፋት ሆነባ ቸው ። ደግሞ በጎችን ከፍጥረት ያልለየ እረኛ አብር እንደሚያስግራ ቸው በዚህም አለም ደገኞችና ክፉዎች ተቀላቅለው ይኖሩበታል ግለትን ቅኔው ያሳያል ።

58 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ዘበሙኝ (መሪታ : ዘጠለፃፕ)

ኢትእሙኑ ሕዝብ ዘወለድከሙ በተደላ ፤
እስሙ ለግርያም ድንግል ዘወለደቶ ተተላ ።

ት ር ጉ ፖ

ወገኖች (ህዝብ) በደብታ የወለዱትሁትን አትሙኑ ፤
ድንግል ግርያምን የወለደችው ገድሏታልና ።

ፖ ስ ጢ ር

አንዳንድ እናቱን የሚገድል ልጅ እንደማይታግ ሁሉ ፣ በሰው ፈት የግያዳላ እምላክ በእጃምና በሄዋን የፈረደውን የሰጋ ሞት እናቱ ቅድስት ግርያም እንድትቀምሰው አደረገ ይላሉ ባለቅኔው ።

59 ዋዜማ

ዘያፈድ ቴርቶስ (መሪታ)

መገነቶ ወገደገቶ
ለተክለ ሃይማኖት አብ ጽኑዐ ሃይማኖት ሙሐላ
በእሲት እጉ ዘዐቢይ ገደላ ፤

ወእፈቀደት ነቢረ ውሳጢ ቀደም ሙርጡላ
ሰድስት እከናፈ ደቂቱ ተደላ
በላዕሌዩ ወለደ ብሂላ ።

ት ር ጉ ፖ

ሃይሏ ትልት
የሆነ እጉ / ሴት የሃይማኖት መሃላን ያጠና
አባት/ተክለ ሃይማኖትን ናቀችውና ተወችው ፤
ሰድስት ክንፎች / የምችት ልጆችንም በላዩ ላይ
ወለደ ብላ በመቆማያ / ቤቷ
ውስጥ ሙኖርን አልወደደችም ።

ፖ ስ ጢ ር

የጎልማሳ ሚስት ባልዋ በላይዋ ላይ ከሌላ ሴት ልጅ ሲወልድ ቀንታ እንደምትፋታ ሁሉ ፣ ገድቅ ተክለ ሃይማኖትም ሰባት አመት ቆመው ሲፀልዩ አንድ እግራቸው ተሰብር ሰድስት የፀጋ ክንፎችን እገኙ ይላሉ ባለቅኔው ።

ታ ሪ ክ

ተክለ ሃይማኖት የተባሉት ገድቅ ሸዋ ፣ በቡልጋ ውስጥ ከፀጋ ዘለ ብና ከእግዚእ ሀረያ ተወልደው ካደጉ በሁዋላ እየተዘዋወሩ ህዝቡን በክርስቶስ አሳምነዋል ። በምና በፀሎት ከመቆማቸው ብዛት የተ ነሳ አንዱ እግራቸው ተሰብሯል ። ስለመንፈሳዊ አገልግሎታቸውም ሰድስት የፀጋ ክንፎች ተሰጥተዋቸዋል ግለት ይተረካል ። ስለዚህ ባለቅኔው እግራቸውን በተፈታች ሴት ፣ ክንፎችን በውጭ ልጆች መስለው ተቀኝተውላቸዋል (ገድላ ተክለ ሃይማኖት) ።

ዘመናዊ (መረጃ፡ ዘመናዊ)

በምን ለመርጥቱ

እያንዳንዱ ለሀገሪቱ፡ ወይም፡ ለሀገሪቱ ለሀገሪቱ፡

ኢትዮጵያን ለሀገሪቱ ለሀገሪቱ፡

ከፍተኛ ሊያደርግልዎት ይችላል፡፡

ወይም በፍጥነት ወደከፍተኛ

ይቅርታውኑ ለሀገሪቱ ምድር ይላል፡፡

ትርጉም

በምን ለመርጥቱ

ከሁሉም ለሀገሪቱ ለሀገሪቱ፡ ከሁሉም ለሀገሪቱ ከፍተኛ ሊያደርግልዎት ይችላል፡፡

የሀገሪቱ የሀገሪቱ ሀገሪቱ

እንዲያደርግልዎት ይችላል፡፡

በፍጥነት በሀገሪቱ የምድር

በምን ሀገሪቱ ይከተሉት ሀገሪቱ፡፡

ምስጢር

እንዲያደርግልዎት ይችላል፡፡ የሀገሪቱ የሀገሪቱ ሀገሪቱ፡ ከሁሉም ለሀገሪቱ ከፍተኛ ሊያደርግልዎት ይችላል፡፡ በሀገሪቱ በሀገሪቱ መጀመሪያ ሀገሪቱን በመጨረሻም ለሀገሪቱን ለምን መግለጻትና ሀገሪቱን ከሀገሪቱ ከመጨረሻም ለሀገሪቱ መግለጻት ይችላል፡፡

በምን ሀገሪቱ (ተግባር)

ቀመ የሰነድ ጠጅ

ውስተ ደብረ ግንባር ልብን ሀገሪቱ ምድር ይላል፡፡

ወደደብረ በበተራሃው ለረቂቅ ወጠላ፡፡

ወደውስተ በርሚል ልብን ምስትጥብሉ በተል ለተላ

እሳት ለራሳ ትኛክ እርሷው ተቃጥላ፡፡

አውሳሽ ለባቢሉን ገላ፡፡

ትርጉም

የመከራና የምንት አገር

በሆነ በብርሃኑ ተራራ / ለባቢሉ የሰነድ ጠጅ ቀመ፡፡

በየተራሃውም ለረቂቅ ጠላን መመርን፡፡

የበተል / ለተላ መከማቻ በሆነ በርሚል / ለባቢሉንም ውስተ

የአዳራሳ ትኛክ / እሳት እርሷው ተቃጥላ

ባቢሉን / ገላን አቃጠለች፡፡

ምስጢር

አንድ ሰው በአካባቢው የሚደረገውን ለመመልከት በተራራ ላይ እንደሚቆም በሰነድ የተጠጸ ጠጅም በጠጭዎች ልብ ፈላ፡፡ ለግብር የሚገለጹ ሰልፈኞችም በየተራሃው እንደሚገቡ ጠጭዎች በጠላ ላይ ለረቂቅ፡፡ በአረቂቅ ላይ ጠላን መጠጣት አበዙ፡፡

ደግሞ እሳት ተቃጥላ ለላውን እንደምታቃጥል፡፡ ለረቂቅ የለ ሳት ባህርይ ስላላት የጠጭዎችን ገላ ትኩሳታም ግድረንን የቅኔው ምስጢር ያመለክታል፡፡

ዘግለሙ (መጋቢት ፲፱፻፳፮)

በኤልያስ ሐዋርያ

አይቲ ተሐውር እመ ትቤሉ

አሐቲ ብእሲት ዓለመ ሐሰት ወተድላ

አሐውር ኀዘ እንተ አልቦ ሞተ ሰብአ ይቤላ ።

አመኒ ተመይጦ እምሀገረ ባዕድ ጌልጌላ ፤

ሰይፈ ብርት እንት ዘይትዌከላ

ሳዕለ ከማዳ ትወድቅ ፤ እስመ ዐልዐላ

እምአንስት ሕማማት ዙላ ።

ትርጉም

ኤልያስ / መንገደኛን

አንዲት ሴት / የደስታና

የምችት አለም ወዴት ትሄዳለህ? ብትለው

«የሰው ሞት ወደሌለበት እሄዳለሁ» አላት ።

ከባእድ አገር ሰማይም (ኤልያስ) በተመለሰ ገዜ ፤

የሚተማመናት የብረት ሰይፍ / እህት

በአንገቱ ላይ ትወድቃለች ፤

ከሴቶች / ሀማሞች ሁሉ አልቋታልና ።

ምስጢር

አንዲት ሴት በአጠገቧ የሚያልፍ መንገደኛን «ወዴት ትሄዳለህ?» ስትለው « ሞት ወደሌለበት እሄዳለሁ» በማለት እንደሚቀልድ ነቢዩ ኤልያስም ከሞት አለም ወደ ሀይወት አለም አረገ ይላሉ ባለቅኔው ። መንገደኛውም ከሄደበት ሲመለስ እህቱ በናፍቆት ከአንገቱ ላይ እንደምትጠመጠም ፤ ኤልያስም በመጨረሻ በሰይፍ የሚቆረጥ መሆኑን የቅኔው ምስጢር ያስረዳል ።

ከግብርና

እንዘ ሊቅ ፈጽመ ሕገ ተልእኮ

ወለቀዳማዊት ድግነ ደብተራ እንተ እግዚአብሔር ተከላ

ምዕራፍዩ ዛቲ ለዓለም ይቤላ ፤

አኮት ቀደመ እምክሉ ለበዊአ ድግነ ገሊላ

በትእምርተ መስቀል ሠረገላ ።

ወፈተደ ይምላሕ እግዚአብሔር

ሥረዊሃ ለእመት ሰገላ ።

ትርጉም

ከግብርና

ሊቅ ሲሆን የመልአክን ሀገ ፈፀመ (ጨረሰ) ፤

እግዚአብሔር የተከላት መጀመሪያይቱን ድንኳን / ድግ

ሀንም

«ይች ለዘላለም ግረፈያዬ ናት» ይላታል ፤

በሰረገላ / የመስቀል ምልክት ወደገሊላ / ዲግ

ለመግባት ከሁሉ ቀድሟልና ።

የዛር ውላጅ / ሾላ ስርችንም

ከመሃል ይነቅል ዘንድ ወደልና ።

ምስጢር

ክርስቶስ በሰውነቱ የአገልግሎትን ስራ እንደፈፀመ ፤ አባ ተከላት ብርሃን የተባሉ የዲግ ጊዮርጊስ ገዳም አበ ምኒት የነበሩ የድቅ በያገሩ እየተዘዋወሩ ሰብከዋል ፤ አስተምረዋል ።

በዚህም ላይ መሰረዝ በደብተራ ለራት እንዳገለገለ አባ ተከስተ ብርሃንም ብዙ ካገለገሉ በሁዋላ በደብረ ድግህ ግረፋቸውን የት ኔውም ስጦታ ይገልጣል።

በተጨማሪም ክርስቶስ ከሀዋርያት ቀድሞ በገሌላ እንደተ ገኘ አባ ተከስተ ብርሃንም አስቀድመው ዲግን ግትናታቸውን፤ በበረ ገላም ቀድሞ መንዝ እንደሚቻል፤ አባ ተከስተ ብርሃንም በመንፈ ሳዊ ሥራ ቀዳሚ መሆናቸውን ያመለክታል። ከዚህም ሌላ ባለት ኔው የሾላ ስር እንደሚነቀል፤ በዲግ ጊዮርጊስ አካባቢ በሚገኘው ገድ በሚባለው ወንዝ መጣያ ገደል ትናር የነበረችውን የዛር ውላጅ (ሰይጣናዊት) እመ ውላድ አባ ተከስተ ብርሃን ከገድ ወንዝ እስላ ተቆት ይላሉ።

64 መወድስ

ዘገነላ ወርት ገሌቱ (አለቃ)

ነቢያተ ሐሪት ረኃብ ወግብረ ተሰዶ
ዑደት መከራ አርአዩ በአፍራስ ወሠረገላ፤
ወምጽአተ ደፄ ሰበኩ ለሰዓተ ንዴት በክፍላ
እምከነዓን ፍጽመ ተዋርዶ እስከ ግብጽ ከዋላ።
ወተሀውከት ሰብእናን
ሀገር ትደሰት ኢየሩሳሌም ዙላ፤
እስመ በአ ለገፍትዎ ግእደ መወልጥ ግእከላ
ረኃብ ወልደ ዳዊት በተዕዕኖ እድገት ወዕዋላ።
ወግዘፈ መብልዕ ደርአይ እምደገረ ገለፈ ተደላ
ከርሠ ርትባን መጽብሐዊ ዐርን ዲበ ሰገላ።

ትርጉም

የሐሪት ነቢያት / ራብና የመሰደደ ገደታ
የመከራ ዙረትን በፈረሶችና በሰረገላ ላሳዩ፤
ከከነአን/ መዋረድ ፊት እስከ ግብፅ / ሁዋላ ድረስም

የደፄ እመጣጥን በችግር ለእት እስተግሩ።
መላዋ ትደሰት

አገር ኢየሩሳሌም/ ሰውነታችንም ታወክች፤
ራብ/ የዳዊት ልጅ በአህያይቱና በውርንጫዋ በመቀመጥ
(በመጋለብ) የሰዋጭን ግእድ ለመገልበጥ (ለመደፋት)
በመካከል ገብቷልና።
ምችትም ካለፈ በሁዋላ የመብልን ፊት ያይ ዘንድ
የተራቡ ሰዎች ሆድ/ ዘኪያስ በሾላ ላይ ወጥቷልና።

ምስጢር

የሐሪት ዘመን ነቢያት ኢየሩሳሌም በፈረሰና በሰረገላ እንደ
ምትወረር እንደተናገሩና አገር ላገር መዞርን እንዳበዙ፤ በከፋ
ቀን የነበሩት ራብና የመሰደድ ገደታ መንከራተትንና መከራን
እበዙ። ነቢያት የእግዚአብሔርን ልጅ ወደዚህ ለለም መምጣት ከከ
ነአን እስከ ግብፅ እንደ ሰበኩ፤ ራብና መሰደድም መዋረድን፤ ችግ
ርን፤ ሀግምንና ሞትን በፈትና በሁዋላ እከታትለው አመጡ። የዳ
ዊት ዘር ክርስቶስም በአህያይቱና በውርንጫዋ በመቀመጥ የሸቃ
ሞችን ድብር (መደብር) በገለበጠው ጊዜ አገሪቱ እንደተሸበረች
የከፋ ቀን ራብ የአህያ ስጋን እስከ ግብፃት ደረሰ። በሀይወትም
ያለው የሰው ሰውነት መነመነ፤ ራብን መቆጣጠር ያልቻለው
ሰውም ራብ ባስከተለው ቸንፈር አለቀ። ዘኪያስ ክርስቶስን
ለግየት በሾላ ዛፍ ላይ እንደወጣ፤ ራብተኞች ሰዎችም የሚበሉት
እህል ጠፍቶ ቅጠልና ፍራን በሉ በግለት በዘመናቸው የነበረው
ራብ ያስከተለውን እልቂት ባለቅኔው በቅኔያቸው እስገንዝበዋል።

65 መወድስ

ዘምራት (አለቃ፤ ዘሌላኛግ)

እመ ውስተ ፍፍ ተተክለት ዕፅ ደብረ ሲና
እዕዋፈ ግብጽ እሥዋክ በሳዕሌሃ አጽላላ፤
እኮኑ ለዕዕ እንተ ኢትትነገና ቂጽላ

ገዘን ገባሊ ጽንፈ ማይ ተከላ ።
ወታንሶሱ በገሊላ
ንግሥተ እስራኤል ስደት አክሊላ ሰሎሞን ተቀጸላ ፤
የሴፍሂ ግፍዐ ናቡቲ ንቡረ ምድረ ግብጽ ሰግላ
ለያዕቆብ ተዋርዶ ፈነወ ወረገላ ፤
ወመስተገብር ገዘን ለገራህተ አብርሃም ኩላ
እክል እንዘ አልባቲ ሐጼራ በአሜከላ ።

ትርጉም

የደብረ ሲና እንጨት በመንገድ በተተከለች ጊዜ
የግብፅ ወርች እሾሆች በላይዋ ላይ ሰፈሩ ፤
ቅጠሏ የማትረገፍ እንጨትን
አዘን ገበሬ በውሃ ዳር ተከላታልና ።
የእስራኤል ንግስት ስደትም
የሰሎሞን አክሊልን ተቀዳጅታ በገሊላ ትመላለሳለች ፤
በግብፅ ምድር ሾላ የተቀመጠ የናቡቲ ግፍ የሴፍም
ለመዋረድ ያለቆብ ሰረገላን (ጋሪን) ላከ ፤
አዘን ገበሬም የአብርሃም እርሻን ሁላ
እህል ሳይኖርባት በእሾህ አጠራት ።

ምስጢር

በመንገድ ዳር በተተከለች እንጨት ወርች ይሰፍራሉ ፤ እን
ዲሁም በመንገድ የምትንከራተት ቅድስት ማርያምን እሾሆች
ወጉት ። እንጨቲቱ በውሃ ዳር እንደምትተክል የእንጨቲቱ ምሳሌ
ማርያም በሰደቷ ጊዜ እንባ በእንባ ሆነች ። ንግስትም አክሊልን
ተቀዳጅታ (ዘውደን በራሷ ላይ ደፍታ) እንደምትመላለስ የሰሎ
ሞን አክሊል ምሳሌ የሆነችው ማርያም በስደት ተጉላለች ።

የሴፍም አባቱን ያለቆብን ለማስመጣት ሰረገላን ወደ እስራ
ኤል አገር እንደላከ መገፋት የሰረገላ ምሳሌ የሆነችውን ማርያምን
አዋረዳት ። ገበሬም እርሻውን በእሾህ አጥር እንደሚያጥራት ፤

በእርሻ የተመሰለችውን ማርያምን የገበሬው ምሳሌ የሆነ ለልጁዋ
ማዘን እሾህ እእሾህ አስሂዳት ፤ ስንቅንም አሳጥቶ እህልንና ውሃን
እስከመለመን አደረሳት በማለት ባለቅኔው ከአገሯ ከገሊላ ወጭ
በመሰደዷ ምክንያት በማርያም ላይ የደረሰውን መከራና ስቃይ
በቅኔያቸው ምስጢር ያስረዳሉ ።

ታሪክ

የያለቆብ ልጆች በወንድማቸው በየሴፍ ስለቀኑበት ለግብፅ
ነጋዴዎች ሸጡት ። የሴፍ ግን በተሸጠበት በግብፅ አገር ባለግልነት
ትን አገኘ ፤ ተሾመ ፤ ተሸለመ ። በትውልድ አገሩ በከነአን ራብ
ስለሆነ ወንድሞቹ እህል ሊሸምቱ እርሱ ወዳለበት አገር ወረዱ ።
ወንድማቸው መሆኑን ሳያውቁ ስለእህል ሸመት ጉዳይ ሲያነጋግሩት
እነርሱ ያንድ ሽማግሌ ልጆች መሆናቸውንና አባታቸው በህይወት
መኖሩን ነገሩት ። በዚህ ጊዜ አወቃቅውና እህሉን በየስልታቸው
ሞላላቸው ። በሁዋላም ከንጉሱ አስፈቅዶ አባቱን ያለቆብን በሰረ
ገላ ወደ ግብፅ አስመጥቶታል (ዘፍጥ. 42—45 ፤ 47 ፤ 13—26) ።

እነሆ ቅድስት ማርያም ከኢያቄምና ከሀና በአዘንና በልቅሶ
በም በፀሎትና በስእለት ፤ በራእያም ተወለደች ። በተወለደች በሶ
ስት አመቷ በስእለቱ መሰረት ቤተ መቅደስ ገባች ። ከሰማይ በመ
ልክክ የወረደ መናንና ወይንን እየተመገበች በቤተ መቅደስ አስራ
ሁለት አመት ኖረች ። አስራ አምስት አመት ሲሆናት በዘመድዋ
በየሴፍ ቤት እንደተጠበቅ ተደረገ ። በትህትና ተልእኮ ውሃን ስት
ቀዳ መልክቱ ቅዱስ ገብርኤል ከወደሁዋላዋ መጥቶ በሽቢታም እሃ
ውንት አምላል «ትፀንሻለሽ» አላት ፤ ዘወር ስትል ምንም ሰው
የለም ። አሳሳች ሰይጣን ነው መሰለኝ ብላ ፤ ከእግሯ ነጠቅ ነጠቅ
እያለች ሄዳ እቤት እገባለሁ ስትል ዳግም «ትፀንሻለሽ» አላት ።
ስለዚህ ወደቤተ መቅደስ ሄደችና በቋምጤ (ደንክ) ወንበር ላይ ተቀ
ምጣ ሀርገና ወርቅን ስትፈትል ሶስተኛ ጊዜ ያንኑ ቃል ነገራት ።
ቃል ለቃል ከተውላለሱ በሁዋላ ነገሩን አመነችውና ፤ እግዚአብሔር
ወልድን በደንግልና ፀንላ በደንግልና ወለደች ይባላል ። የገሊላው

ንጉሥ ሄሮድስ መንግሥቱን ይነጥቀኛል ብሎ ልጅዋ እግዚአብሔር ወልድን ሊያስገድለው ስላሰፈለገው ፡ ያበሰራት መልአክ ሀፃኑን ከዮሴፍና ከሰሎሚ ጋር ይዛው ወደግብፅ እንድትሰደድ ለዮሴፍ በህልም ነገረው ። ሶስት አመት ከስድስት ወር ከኖሩም በሁዋላ ከግብፅ ተመለሱ (ማቴ. 1 ፡ 17—25 ፤ 2 ፡ 1—23) ።

66 ግእዝ ከብር ይእቲ

ለመርዓተ ፀርነ ሲኦል ኢሳይያስ መስግላ
እመ ተስእለቶ ቅድመ ወጠየቀቶ በቃላ
ዘመነ ሥጋዊ ማቴዎስ ያፈረርሀኪ ይቤላ ፤
ወይትበአሰኪ ደም ዘተክሰው በመሐላ ።

ትርጉም

በመጀመሪያ ብትጠይቀውና በቃሏ ብትረዳለት
ኢሳይያስ ጠንቋይዋ የጠላታችን መሽራ ሲኦልን
የሰጋዌ ማቴዎስ ዘመን ያስፈራሻል ፤
በመሀላ የፈሰሰም ደም ይጣላሻል አላት ።

ምስጢር

አንዲት ሴት ጠንቋይን ስትጠይቅ « በዘመነ ማቴዎስ ያስፈራሻል ፤ ደምም ይጣላሻል » እንደሚላት ፤ ነቢይ ኢሳይያስ በተናገረው ትንቢት መሰረት እግዚአብሔር ወልድ ሰው በሆነበት በዘመነ ሰጋዌ ለአዳም በሰጠው ቃል ኪዳን ተስፋ ያፈሰሰው ደም ነፍሳትን ከሲኦል አወጣ ይላሉ ባለቅኔው ።

67 ዘእምላኪየ

ንቡረ ልህቱ በገራህት ወንጌል ሉዓሌ
ክርዳድ ይሁዳ ወኢፕሮስ ስንዳሌ
እስከ ይበጽሕ ግእረር ዘዕለተ ዐርብ ወይሌ ።

ትርጉም

እንክርዳድ/ ይሁዳና ኢፕሮስ/ ስንዳሌ
የአርብ ቀን እዝመራ/ ልቅሶ እስኪደርስ ድረስ
በወንጌል/ እርሻ ወደላይ አብረው አደጉ ።

ምስጢር

«የእዝመራ ወራት እስኪደርስ ድረስ እንክርዳድና ስንዳሌ አብረው አደጉ» ብሎ ኢየሱስ እንደተናገረ ፤ የእንክርዳድ ምሳሌ ይሁዳና የስንዳሌ ምሳሌ ኢፕሮስ በመገፈላዊ ሹመት አንድ ሲሆኑ ፤ ይሁዳ በእለተ አርብ (አርብ ቀን) ክርስቶስን በማስቀሉ ከሀዋርያው ኢፕሮስ በክርስቶስ በሰራው ክፉ ስራ ተለየ ። ኢፕሮስ ግን « ከርስቶስን አላውቀውም» ብሎ በአፋ በመካድ በፈፀመው በደል ተፀፅቶ በግልቀሱ ከይሁዳ ቢለይም ከክርስቶስ አልተለየም ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ይሁዳና ኢፕሮስ የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት ናቸው ። ይሁዳ መምህሩ ክርስቶስን በገንዘብ ለውጦ ከእነቶቹ ጋር ተመሳጠረበትና ለሰላሳ ብር ሸጠው ። ለሞት አሳልፎ ሰጠው ፤ እስቀለው ። ከዚህም ሌላ የማይረባና የማይጠቅም ፀፀትን ተፀፀተና ፤ የተቀበለውን ብር በትና ለመታነት መንጠልጠፍን አዘጋጀ ። ሊስቀልባት ያዘጋጀት እንጂ « እንደ ወንድምህ ኢፕሮስ ንሰሃ ገባ» እያለች በሰብአዊ ሁኔታ ብትመክረው አልሰማም ፤ ተሰቅሎ ሞቷል ይባላል (ማቴ. 27 ፡ 3—5 ። ዮሀዋ. 1 ፡ 15—19) ።

ኢፕሮስ ደገጥ የሀዋርያት አለቃ ሆኖ የኖረ ሀዋርያ ነው፤ ክርስቶስ በተያዘ ጊዜ አሙስ ግታ ለአርብ አጥቢያ የክርስቶስን ሁኔታ ለግየትና ለሙስግት ራት እያለ ክርስቶስን በሙከተል በሊቀ ካህናቱ በር ቆጥ ነበር። «አንተስ ከናዝሬቱ ከኢየሱስ ጋር አልነ በርህም?» የሚሉ ሶስት ጥያቄዎች ቢገጥሙት፤ «የምትሉትን አላውቀውም» በማለት ራሱን በራሱ ይረገጥ ጀመር። ይህን ብሎ ከእነሱው ጋር ፍሙን እየሚረ እሳቱን ሲጥቅ እድሯል (ግር. 14፡ 66—72)። በሁዋላ ገን ንስሃ ገብቶ በምር ስላለቀሰ ይቅርታን ከአምላኩ አግኝቷል። ስለዚህ ባለቅኔው «ገቡረ ልህቱ እስከ ይበጽጉ» ብለዋል።

68 ግእዝ ጉባኤ ቃና

ዘወላደ ግርያም ሀብተ (አለቃ)

ተዘከር ወልድ ፍተ ርኅራኄክ እክል፤
እስመ ቅድመ ገጽከ ቆመት ሰአሊተ ምሕረት ድንግል።

ትርጉም

ወልድ የርሀራሄ/እህል ቀራሽን ተዘከር(እስከ)፤
ምሀረትን ለግኝ ድንግል በፊትህ ቆግለኝና።

ምስጢር

እንጀራ ለግኝ ሴት ከሰው ፊት ስትቆም «ቀራሽ ተዘከሯት» እንዲባል ወልድ ሆይ! ለእናትህ ድንግል ግርያም በሰጠህት ቃል ኪዳን መሰረት በፊትህ ቆግ ስትግልድ ራራ። ባለቅኔው «ተዘከር» በተሰኘው ህብር ቃል ለሰሙ ስጥ፤ ለወርቁ ገን የሰጠህ ትን ቃል ኪዳን አስታውስ ግለትን አስተባብረዋል።

69 ዕዝል ጉባኤ ቃና

ዘተክሉ (ጦምር፤ ዘጥሸራ)

ጎፍረት ይደሉ ለዘግ ወለቢስ ዘምድር ጸበል፤
እስመ በዓለ ክንፍ ተረከበ በዘእትረበት ጸሐል።

ትርጉም

ለዘግዊት ሴት ግፈር ይገባል፤ የምድር ትቢያንም መልበስ ይገባል፤
ባቀረበችው ወጭት (የወጥ ግትረቢያ) ባለክንፍ ተገኝቷልና።

ምስጢር

አንድ ሴት ሰርታ ባቀረበችው ወጥ ውስጥ የእሳት ራት ገብቶ ሲገኝ በባሏና በሌሎች ተጋባዮች ፊት ታፍራለች። እንዲሁም ሄሮድያስ የተባለችው ዘግዊት ያስቀረጠችው የጦጥቱ የሀንስ ራስ ክንፍ አውጥቶ በረረ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ።

70 ዕዝል ጉባኤ ቃና

ዘገብረ ሥላሴ ክንተ (ጦምር፤ ዘሌያስ)

አቤል ግእዝ ቀዳሚሁ ለሞተ ሥጋ ፈደል፤
ወፍጻሚሁ ሳብዕ ሞተ ሌልያስ ድንግል።

ትርጉም

የሰጋ ሞት ፈደል መጀመሪያ አቤል/ግእዝ ነው፤
የድንግል ሌልያስ ሞት/ሳብእም መጨረሻው ነው።

ምስጢር

ባለቅኔው የፈደል መጀመሪያው ግእዝ፤ መጨረሻውም ሳብእ እንደሆነ ዑሉ በአቤል የተጀመረው ሞት በሌልያስ ይፈጸማል ይላሉ።

71 ሚዘዝተ

ሳይዳ ገሞራ እሳት
በወረዛ እንጊቢን ቂርቆስ ዘሐመይዋ አሀባል
በስመ አቡሃ መልአክ መሐለት እንዘ ትብል
ኢየሐምር ባዕደ ዘንእበለ ጽፋይ ማይ ወእንበለ ምትየቂጽል ።

ትርጉም

ወገኖች በእንጊቢን
ጎልማሳ ቂርቆስ ያሟት የገሞራ ቆንጆ እሳት
ከጥሩ ውሃና ከባሌ ቅጠል በቀር
ሌላ አላውቅም እያለች በአባትዋ መልአክ ስም ማለች ።

ምስጢር

ወገኖችዋ በጎልማሳ ያሟት ሴት « ከውሃና ከባሌ በቀር ሌላ
አላውቅም » እያለች በአባትዋ ስም እንደምትምል ፣ በፊት ገሞራን
ያቃጠለች እሳት ለቂርቆስ ስቃይ ከተዘጋጀች በሁዋላ በቅዱስ ገብ
ርኤል ተአምር እንደ ውሃ መቀዝቀዝዋንና የእሳት አደጋም በቅ
ጠል የሚጠፋ መሆኑን የቅኔው ምስጢር ይገልጣል ።

72 ዋዜማ

ዘላጃግሉ (ገብረ እድ)

ገብእት ምድረ ኤርትራ
ገሀደ ኮነት ቅድመ ገጸ ሙሴ ጽዱል ፤
እሙሴ ተከብቶ አኮኑ ኢትክል ።
እመ ይከይዳስ ፈርአን እንበለ ሚካኤል በገይል
ምስለ ሠራዊቱ ተገምረ በኩኑት ማዕበል
እስመ ኮነ መፍትዱ ተቲል ።

ትርጉም

ሸሽግ የኤርትራ ባህር
በሚያበራ ሙሴ ፊት ግልፅ ሆነች ፤
ከሙሴ መሸሽግን አትችልምና ።
ፈርአን ግን ያለ ሚካኤል በሀይል ቢረግጣት
በማእበል ጦር ከሰራዊቱ ጋር ጠፋ ፤
ውደታው (ፍላጎቱ) መግደል ሆኗልና ።

ምስጢር

የተሸሽገች ሴት ከዘመዶችዋ መሰወርን እንደማትችልና እንደ
ምትገለጥ ፣ የኤርትራ ባህር ምድርም ውሃው ለእሙሴ ሲሸሽላቸው
ያን ጊዜ ታየች ። ደግሞ ጠላት ሲመጣ ሀይለኛው ተዋጊ ከእነሰ
ራዊቱ በጦር እንደሚዋጋ ፣ ፈርአን ከነሰራዊቱ እባህሩ ሲገባ በው
ሃው ሰጠመ ማለት በቅኔው ተመስጥሮበታል ።

ታሪክ

እስራኤል የኤርትራን ባህር በሙሴ መሪነት ሲሻገሯት ፤
ውሃዋ መሬቱን ለቆ በግራና በቀኝ እንደግድግዳ ቆመላቸው ፤ እስ
ኤራልን ያስቃይዋቸው የነበሩ የግብፅ ንጉስ ፈረአንን ና ሰራዊቱን
ግን አሰጠማቸው (ዘፀአ. 14፡1—15) ።

73 ዋዜማ

ዘላጃ ገይሉ (አለቃ)

ኢይበቁፅ ክብረ አዝማድ ፤
እስመ ወልደ ባዕል ወድቀ በእደ ረታብ ገያል ፤
አግብሮት እንዘ ጽጉባን ወይተርፍ እክል ።

ምሳሌ ዝኒ ነገር ኣጠየቀተነ ገላ ፤
እምግነ ወልዳ ኢድን እምለቢሰ ቂጽላ
እንዘ ወርቀ ትፈትላ ድንገላ ።

ትርጉም

የዘመዶች ክብር አይጠቅም ፤
አገራቸው የጠገቡ ሲሆኑ እህልም ሲተርፍ ፤
የባለፀጋ ልጅ ገብረ ክርስቶስ በብርቱ ራብ እጅ ውድቆልና ።
የዚህንም ነገር ምሳሌ በረት አስረዳችን ፤
ድንገላ ወርቅን ስትፈትላ
ልጅዋ ቅጠል ከመልበስ አልዳነምና ።

ምስጢር

ገብረ ክርስቶስ የንጉስ ልጅ ሲሆን መንፍ (አለምን ገቆ)
በመቸገሩና በሰቃይ በመሞቱ ፣ ክርስቶስም እናቱ ድንገላ ግርያም
ሀርና ወርቅን አስግምታ ስትፈትላ በተወለደ ጊዜ በቅጠልና በዉላ
ርቅ በመጠቅለሉ እንፃር የወገን ክብር ጠቃሚ አለመሆኑን በመግ
ለጥ ትኔው ተመስጥሯል ።

74 ምሳሌ

ዘወልደ ጊዮርጊስ ሸቴ (አለቃ)

ለንጽሕት መሰብ ወርቅ
ርደተ መና ውስተ ገዳም
ወለእስራኤል ኢኮነ ፤ አኮነ ጽጉብን ቅንአት እክል ፤
ወይትዐወት እምድም ገባቡ ለፋኑኤል ቃል ።
ዘኒ ነገረ ከመ ያጠይቅ እምሳላ
መስተገብረ ምድር ዕወወ ልትላ
ዘገዥ ተላይ ያስቲ በላዕለ እኩኤል ፤
ያገዢ ለልምሉም ቂጽላ ።

ትርጉም

የመና በገዳም ውስጥ መውረድ
ለንፅሕት መሰብ ወርቅ ነው ፤
ለእስራኤል ግን አልሆነም ፤ ትናት/እህልን የጠገቡ ናቸውና፤
ከፋኑኤል ቃል ገንግር ድምፅም የተነሳ ይታወቃልና ።
ይህንም ነገር ምሳሌ ያስረዳ ዘንድ
የዱር እንጨቶችን በፍሬ ላይ
የወገዝ ውሃን የሚያጠጣ የምድር ገበሬ
ለምለም ቅጠልን ያወፍረዋል (ያንሰራፋዋል) ።

ምስጢር

ቀድሞ መና ለእስራኤል ይወርድላቸው ነበር ይባላል ። መል
አኩ ፋኑኤል ያመጣው መና ግን በመሰብ ወርቅ ለምትመስለው
ቅድስት ግርያም መውረዱንና ለእስራኤል ልጆች ለነዘካርያስ አለ
መሆኑን የቅኔው ምስጢር ይገልጣል ። የአትክልቶችን ስር ውሃ
የሚያጠጣ ገበሬ በፍሬው ላይ ቅጠሉን እንደሚያንሰራፋው ፣ የእ
ሴይ ስር የሆነች ሀፃኒቱ ግርያም የመልአክን መና እየተመገበች
አድጋ አምላክን በመውሰዷ ለእነርሱም ለቅንርጫርች ሰዎች ትበ
ጃቸዋለች ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ቅድስት ግርያም የስእለት ልጅ እንደመሆኗ በተወለደች በሰ
ስት አመቷ ለቤተ መቅደስ ተሰጠች ። የቤተ መቅደሱ ሊቀ ካህ
ናት ዘካርያስ ይባላል ፤ እርሱም መጥቅእ መትቶ (ደወል ደውሉ)
የእስራኤልን ሽግግሎች በብሰቦ ሲመካከር የእግዚአብሔር መል
አክ ፋኑኤል በቤተ መቅደሱ ረቦ ታየ ። ሊቀ ካህናቱ ዘካርያስ
ለርሱ የመጣ ሀብት መስሎት ቀረብ ቢል ወደላይ ሰቀቀበት ። እንዲ
ሁም ሽግግሎቹ በተራ ቀረቡ ፤ ራቱ ። በሰዚህም ወላጆችዋ ኢያ
ቴምና ሀና እንዲቀርቡ ታዘዘና ቢቀርቡ ፣ እጅግም አልቀረባቸ

ወጥ ፡ እጅግም አላራቃቸውም ፡ ከዚህም በሁጥላ ሀገሪቱን ትጥ
ጥት እልፍ እንዲሉ ተደረገና ትጥቅት እልፍ አሉ ፡ ሀገሪቱም ወደ
እነርሱው ድንኩላ ድንኩላ ስትል መልእክት ወረደና በከንፋ ውስጥ
አድርጎ ሰግያዊውን ሀብት መግቢትና ሰግያዊውን ወይን አጠጥ
ቷት እንዳረገ ተፅፏል (ነገረ ግርማ) ፡

75 ሥላሴ

ዘመኑንን በሉጥን (አለቃ)

ለምንት እንገለጥ

ዕጂያተ ምድር አሕዛብ ፤

በጌቱሴግኒ ዐረበት እኩት ፋሲካህሙ ድንግል ፤

ወገፍትዐ ግዕዳቲህሙ ደመና ተሲል ፡

ወተመሥጦ ሄናክ ሥጋሃ በመዐዛ አልያስ ኮል

ይቤሉሙ ተግስ መስተበቅል ፤

ወበሥጋ ድንግል ታቦር ሙደአ ቃል

እምደመና ወልደየ ዘይብል ፡

ትርጉም

የምድር ትሉች / አህዛብ

ለምን ተሰበሰቡ ፤

በጌቱሴግኒ ፋሲካቸው / ድንግል ደርሳለችና ፤

ተላል ደመናም ግእዳቸውን ገልብጧልና ፡

ተግስ ተበቃይም ስጋዋ / ሄናክ በአልያስ / ሽቱ

መለሳ ተመሰጠ አላቸው ፤

ከደመናም « ለጄ » የግል ቃል

በድንግል ስጋ / ታቦር መጣ ፡

ምስጢር

« በእግዚአብሔር ልጅ ላይ አህዛብ ለምን ተሰበሰቡ » እንደተ
ባለው ሁሉ የመቃብር ትሉች በጌቱሴግኒ በተቀበረች በግርማም
መቃብር አልተፈጠሩም ፡ ደግሞ ፋሲካ እንደሚደርስ ድንግል ግር
ማም ከጌቱሴግኒ መቃብር ተነሳች ፡ ክርስቶስም የሸቃሚችን መደ
ብር እንደገለባበጠባቸው የግርማምን ስጋ ትሉች እንዳይበሉ ደመና
ወደሰማይ አሳረገባቸው ፡ በሉሚ ሽታም እንደመመስጥ የግርማም
ስጋ እንደሄናክና እንደ አልያስ ተመሰጠ (አረገ) ፡

ሽቱንም ያሸተተው እንደሚያደንቅ ተግስ ሀዋርያ ግርማምን
ስታርግ አገኛት ፡ ከደመናም በታቦር ሰማይ ቃል እንደመጣ ሁሉ
(እንደተነገረ ሁሉ) ፤ የግርማም ስጋ በእርገቱ ጊዜ በመላእክት
ቃል ተመሰጠ ግለት በትኔው ተመስጥሯል ፡

76 ዘይእዜ

ይሄሉ ቃል በተቃውሞ ፤

ወለድኩ ቃል ለእመ ትቢ ድንግል

ለአዝማድ የሴፍ ወሰሎሚ

እስመ አብ እምቅድመ ዓለም ወለድከም ይብል ፤

ወከመ ሊይትከሐድ አብ ከመ መልክአ አብ መልክአ ቃል

ወከመ ኢትትከሐድ እም ገባሪተ ገይል

ኢሀሉ እምቅድም ከሐደ ወላዲት ዘይክል ፡

ወከመ ኢትትከሐድ እም ገባሪተ ገይል

ትርጉም

ቃል በተቃውሞ ይናፈል ፤

ለሰሎሚና የሴፍ ዘመዶቹ

ድንግል ቃልን ወለድሁ ብትል

አብ ከአለም በፊት (አስቀድሞ) ወለድሁት ይላልና ፤

አብም እንዳይካድ የቃል መልክ እንደ አብ መልክ ነውና ፤

ቃዋር አድራጊዋ እናትም እንዳትካድ
ከቀድሞ ጀምሮ እናትን መካድ የሚችል የለምና ።
ቃዋር አድራጊዋ እናትም እንዳትካድ

ምስጢር

ከአለም መፈጠር በፊት እግዚአብሔር ወልድ ከእግዚአብሔር አብ
በባህርይ ያለ እናት ተወለደ ። አለም ከተፈጠረ በሁዋላ ወልድ ከድን
ግል ግርያም ያለ አባት ተወለደ ፤ ከባህርይ አባቱ አብ ጋር ትክ
ክል መሆኑ ገን የግይመረመርና ይህም ሁለት ልደት የሚባል መሆኑን
ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

ታሪክ

ለአብና ለመንፈስ ቅዱስ ቃላቸው የሆነው እግዚአብሔር ወልድ
ከአለም መፈጠር በፊት ያለእናት በግይመረመር ምስጢር ከአብ
ባህርይ ተወልዷል ። ቢወለድም አብ አይበልጠውም ፤ አይቀድ
መውም ። በፍፁም መልክ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ትክክል
ነው ። ከአለም መገኘት በሁዋላ ከኪሩቤል መንበሩ ላይለት በም
ላት ወልድ ወደዚህ አለም መጣ ። ያለአባት ከቅድስት ግርያም በድ
ንግልና ተፀነሰ ፤ ከስጋዋ ስጋን ከነፍሷ ነፍስን ነሳ (ወሰደ) ። ፍፁም
ሰው ሆነ ። ቃል በድንግልና ስጋ ያለ ሴቶች ልግድ ትወለደ ፤
ከሀጢአት በቀር የሰውን ህግ ፈፀመ ። «ነአምን ክልኢተ ልደታተ
(ሁለቱን ልደቶች እናምናለን)» በተባለው መሰረት ቀዳግዊ ልደ
ቱና ደሀራዊ ልደቱ ከዚህ በላይ ተገልጧል ።

77 ዘይእኪ

ዘለፋ ዘወድቀ ላዕለ መካን
ቅድመ ልደተ ቃል ሕያው ወድጎረ ልደቱ ለቃል ፤
እመ ላዕሌኪ ነበብን ድንግል

በበዕለቱ ኪያኪ ዕጹተ ግሕፀን እንዘ ንብል ፤
ነፍስ ድንግልና ጸድቅ ከመ ሊንቅትል
ዘለፋ አልብነ ፤ ወንስላነ ተለል ።
ነፍስ ድንግልና ጸድቅ ከመ ሊንቅትል

ትርጉም

በመሃን ላይ የወደቀውን ዘለፋ (ሰድብ)
ከህያው ቃል ልደት በፊትና ከቃል ልደት በሁዋላ ፤
እንኛን በየተነ ግህፀን ዝግ እያልን
ድንግል ፤ በእንኛ ላይ በተናገርን ጊዜ ፤
የድንግልና / ገድቅ ነፍስን እንዳንገድል
ዘለፋ (ሰድብ) የለብንም ፤ ንስሃችንም ተላል ነው ።
የድንግልና / ገድቅ ነፍስን እንዳንገድል

ምስጢር

ባል አግብተው ያልወለዱ መሃናች ሴቶች ካለመውለዳቸው
የተነሳ ፤ ግህፀን ዝግ እየተባሉ በእራቱ ዘመን ይሰደቡ ነበር ፤ ግር
ያም ገን በድንግልና የእግዚአብሔርን ቃል ፀንሳ በድንግልና በመ
ውለዱ ግህፀን ዝግ መባል እንደነርሱ አያሰድባትም ። ስለዚህ
ግህፀን ዝግ መባል ምስጋናዋ ነው ። ግህፀን ዝግ ባዮችም እውነ
ተኞች አመስጋኞች ናቸው ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

በእራት ዘመን ምክነት የሚመጣው በሃጢአት ነው ስለሚባል
ያልወለዱ ሴቶች ሁሉ «ዕጹተ ግሕፀን (ግህፀን ዝግ)» እየተባሉ
ይሰደቡ ነበር ።